

Beleidsregel Vooruit!

2004 in beeld

in opdracht van

Inhoud

	Voorwoord	3
1	De subsidieregeling (beleidsregel) Vooruit!	4
2	Aanvragen 2004	6
3	Beoordeling projectvoorstellen door de jury	9
4	Overzicht projecten 2004	12
5	Wat SenterNovem voor u kan doen	139

Voorwoord van de Minister van OCW

265 projectvoorstellen. Dat was de oogst van de beleidsregel Vooruit! in 2004. Was mijn zorg eerst of scholen wel in staat zijn zouden zijn om in een korte tijd met voorstellen te komen, die sloeg al snel om in de zorg of SenterNovem in staat zou zijn om in een beperkte tijd al deze voorstellen op een adequate wijze te verwerken.

Maar nog even die 265 projectvoorstellen. Dat zegt natuurlijk vooral iets over de innovatiedrift binnen het voortgezet onderwijs. Veel scholen ervaren kennelijk onvrede bij de bestaande routines en methodes, en gaan actief op zoek naar andere vormgevingen van het primaire proces. Vaak ook een zoektocht met een ongewisse afloop; want laten we niet vergeten, experimenten kunnen ook mislukken, mógen ook mislukken. Het is van groot belang dat binnen het voortgezet onderwijs sprake is van een aanstekelijk en ondernemend innovatieklimaat waarbij scholen ook als collectief optrekken. Daar zal de sectororganisatie een belangrijke rol in moeten vervullen.

265 projectvoorstellen. Dankzij een bekwame beoordelingscommissie onder leiding van Hans de Boer, dankzij de adequate inhoudelijke en logistieke ondersteuning door SenterNovem, en dankzij een extra financiële impuls was het uiteindelijk mogelijk 84 projectvoorstellen te honoreren. U vindt deze in dit boekje. Samen vormen ze een breed palet aan innovatieve initiatieven. Wie zich een beeld wil vormen van de innovatiebeweging in het voortgezet onderwijs, kan beslist niet om dit boekje heen. Veel leesplezier!

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. J. van der Hoeven', with a horizontal line underneath.

Maria J. van der Hoeven

1

De subsidieregeling (beleidsregel) Vooruit!

Doel van de subsidieregeling

De subsidieregeling Vooruit! is een initiatief van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De regeling is voortgekomen uit het besef dat innovaties in het voortgezet onderwijs van onderop moeten komen. De scholen innoveren dus zelf en zullen ervaren, dat innovatie een antwoord is op vragen, aanspraken en verwachtingen vanuit de directe omgeving. Door een minder regulerende rijksoverheid zal de school merken dat ze steeds meer door de directe maatschappelijke omgeving wordt aangesproken op de kwaliteit die ze levert: door leerlingen zelf, hun ouders, maar ook door buurtbewoners, basisscholen, gemeenten, bedrijven, roc's, universiteiten, hogescholen, jeugdzorg en dergelijke. Scholen innoveren zelf, maar niet alleen. Innovatie van leren en onderwijzen is in de praktijk haast niet mogelijk zonder dat de school samenwerkt met anderen in de lokale en regionale omgeving. Verder is het belangrijk dat scholen leren van elkaar, dat de innovatieve kennis wordt gedeeld en uitgedragen.

In haar innovatiebeleid wil OCW inzetten op drie uitgangspunten:

1. het gaat om leren in plaats van onderwijs;
2. de scholen innoveren zelf;
3. het ontwikkelen van een krachtige beweging van initiëren, verbreiden, verankeren en consolideren van innovaties.

Kenmerken van Vooruit! projecten

Het gaat bij de beleidsregel om projecten die zich vooral, maar niet uitsluitend, richten op de hierna genoemde onderwerpen.

Leren binnen en buiten de school, inclusief vormen van buitenschools leren in een bedrijf of een vrijwilligersorganisatie. Of op combinaties van binnen- en buitenschools leren. Dat leren hoeft niet beperkt te zijn tot de onderwerpen die deel uitmaken van het reguliere curriculum, ook onderwerpen als waarden en normen, burgerschap, sociaal verkeer, veiligheid en verantwoordelijkheid kunnen aan de orde zijn.

Innovatie kan ook betrekking hebben op leerrendement, zodat meer jongeren beter gediplomeerd de school verlaten. Innovatie is ook het leren in leergebieden in plaats van in vakken en is schotten-overstijgend, ook in doorlopende leerlijnen. Aansluiten bij actuele maatschappelijke thema's als integratie of het versterken van ondernemerschap. Versterken van het leren hoeft overigens niet persé te betekenen meer zelfstandig leren; voor sommige jongeren kan juist een strakke en gestructureerde aanpak het best zijn. Verder kunnen Bèta & Techniek en een intelligente inzet van informatie- en communicatietechnologie thema's zijn die bij de projecten aan de orde komen. Tot slot maakt kwaliteitszorg een belangrijk onderdeel uit van innovatie.

Samenwerking met relevante partners was geen zelfstandig criterium bij de projectaanvragen, maar het is in de praktijk vaak niet waarschijnlijk dat een school geheel op eigen houtje in staat is een ingrijpende innovatie tot een goed einde te brengen. De aanvullende bekostiging gaat tot 60% van de totale projectkosten, de andere 40% moet door de school en zijn eventuele partners worden ingezet.

Budget

Het budget voor de beleidsregel Vooruit! was in 2004 in eerste instantie € 10.000.000. Op voorspraak van de jury heeft de Minister er nog € 6.145.000 aan toegevoegd.

De maximale subsidie per project bedroeg € 300.000. De looptijd varieert van 1 tot 3 jaar.

2 Aanvragen 2004

De beleidsregel Vooruit! kende in 2004 één indieningsmoment, op 15 september 2004. Daaraan voorafgaand werd op 14 juni door SenterNovem een instructiemiddag georganiseerd, waarvoor veel belangstelling was. Elke aanvrager werd in de gelegenheid gesteld vooraf project-ideeën voor te leggen en daarover met een projectadviseur een gesprek te hebben.

Tabel 1. Spreiding over schoolsoorten/onderwijsvormen van beoordeelbare aanvragen en toekenningen in 2004

ONDERWIJSVORM	AANVRAGEN	TOEKENNINGEN	
<i>Praktijkonderwijs</i>	17	10	(12%)
<i>VMBO</i>	96	28	(33%)
<i>HAVO</i>	9	5	(6%)
<i>VWO</i>	14	5	(6%)
<i>Praktijkonderwijs + VMBO</i>	3	2	(3%)
<i>HAVO + VWO</i>	31	11	(13%)
<i>VMBO + HAVO + VWO</i>	69	23	(27%)
<i>Praktijkonderwijs + VMBO + HAVO + VWO</i>	6	-	
Totaal	245	84	(100%)

Aantal subsidieaanvragen

In totaal werden 265 projectvoorstellen ingediend. 245 voorstellen bleken beoordeelbaar en uiteindelijk werden er 186 door de jury met een positief advies aan de Minister van OCW voorgelegd. Vanwege de budgetgrens konden 84 projecten daadwerkelijk met aanvullende bekostiging worden gehonoreerd.

Spreiding over schoolsoorten/onderwijsvormen

De aanvragen hadden betrekking op verschillende schoolsoorten/onderwijsvormen. De spreiding zag er als volgt uit (zie tabel 1).

Geografische spreiding van de aanvragen

De beleidsregel Vooruit! was bedoeld voor het gehele veld van scholen voor Voortgezet Onderwijs. Het is daarom interessant om te zien hoe het aantal projectaanvragen over de verschillende provincies is verdeeld (zie tabel 2). Van de 84 gehonoreerde projecten wordt 56% in de Randstad uitgevoerd, waarvan 20% in de drie grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.

Tabel 2. Geografische verdeling van de projectaanvragen

PROVINCIE	GEHONOREERD	NIET GEHONOREERD	TOTAAL INGEDIEND	PERCENTAGE INGEDIEND	SPREIDING BEVOLKING
Noord-Holland	19	20	39	16%	16%
Zuid-Holland	21	30	51	21%	21%
Utrecht	7	26	33	13%	7%
Flevoland	3	1	4	2%	2%
Brabant	6	21	27	11%	15%
Gelderland	13	17	30	12%	12%
Limburg	2	17	19	8%	7%
Groningen	4	8	12	5%	4%
Friesland	4	7	11	4%	4%
Overijssel	4	9	13	5%	7%
Drenthe	1	5	6	3%	3%
Zeeland	0	0	0	0%	2%
Totaal	84	161	245	100%	100%

Veel voorkomende thema's

In tabel 3 is zichtbaar, welke thema's veel voorkomen in de projectaanvragen, uitgesplitst naar onderwijsvorm/schoolsoort.

Een aantal thema's viel niet onder de onderwerpen die in de regeling als voorbeelden werden aangegeven.

Hieronder vindt u enkele voorbeelden:

- gezamenlijke verantwoordelijkheid om de school te leiden;
- innovatie van het leren door leerlingen te leren innoveren;

- collegiale consultatie: ouderejaars zijn consultant voor jongere leerlingen;
- uitvoeren van waarderend onderzoek in open dialoog met de maatschappij;
- invoeren van de techniek van mediation door leerlingen.

Tabel 3. Thema's en onderwijsvormen

	PRAKT. SCHOOL	PR.SCH/ VMBO	VMBO	HAVO	VWO	HAVO/ VWO	VMBO HAVO/VWO	ALLE VORMEN	TOTAAL
Thema's									
Nieuwe didactiek/onderwijsconcept	6	-	20	3	3	6	19	1	58
Meerdere thema's	5	1	17	-	3	5	17	-	48
Overige thema's	2	-	11	-	3	5	14	2	37
Vakkenintegratie/ontschotting	-	-	13	-	2	5	4	-	24
Aansluiting/doorlopende leerlijnen	1	-	12	3	-	2	4	2	24
Aantrekkelijker leeromgeving	1	-	3	-	-	4	4	1	13
Specifieke doelgroepen	1	1	6	-	3	-	1	-	12
Buitenschools leren		1	5	1	-	1	2	-	10
Competentieverricht leren	1	-	4	2	-	1	1	-	9
Werkplekleren binnen/buiten	-	-	3	-	-	2	1	-	6
Nieuwe vakken	-	-	2	-	-	-	2	-	4
Totaal	17	3	96	9	14	31	69	6	245

3

Beoordeling projectvoorstellen door de jury

De jury Beleidsregel Vooruit!

Een onafhankelijke jury beoordeelde de ingediende voorstellen voor Vooruit!. De Vooruit!-jury bestond in 2004 uit vijf leden: de heer J. de Boer (voorzitter), de heer W. van Bruggen, mevrouw A. Grotendorst, mevrouw E. den Nijs en mevrouw A. Veldscholten.

Criteria

De jury beoordeelde de projectvoorstellen aan de hand van de volgende criteria:

Het leren van de leerling staat centraal

Het projectresultaat impliceert een aantoonbare versterking en vernieuwing van het leerproces van de leerling. Leerlingen moeten dus daadwerkelijk iets merken van de innovatie en dat op niet al te lange termijn. Nog beter is het, de leerlingen reeds in de ontwikkelfase bij het project te betrekken.

De volgende vragen zijn daarbij o.a. van belang: wordt het leren van de leerling aantrekkelijker? Wordt het leren voor de leerling gemakkelijker? Levert het leren van de leerling meer rendement?

Het beoogde projectresultaat is nieuw

Onder nieuw wordt in eerste instantie verstaan 'nog niet eerder vertoond' of 'al het voorgaande vervangend', maar het kan ook gaan om een originele combinatie van bestaande innovaties die de vernieuwing van het Voortgezet Onderwijs, gericht op het beter leren door leerlingen, versnelt. Verder moet nieuw niet (absoluut) worden opgevat in de zin dat het nog helemaal nergens voorkomt; een project waarbij bijvoorbeeld in een gymnasium wordt ontwikkeld wat in VMBO zorg & welzijn al gemeengoed is, kan ook als nieuw worden aangemerkt.

De aanvrager kan waarmaken wat hij belooft

Het project moet zodanig opgezet en georganiseerd zijn, en relevante samenwerkingspartners zodanig gecommitteerd, dat het project tot een goed einde kan worden gebracht. Een aspect daarvan is ook dat de beoogde innovatie aansluit bij ontwikkelingen die nu al in de school plaatsvinden. Bij dit criterium hoort ook dat intern overdracht van de resultaten plaatsvindt, dat de innovatie binnen de school verankerd wordt en dat sprake is van een deugdelijke project-begroting.

Kennis delen

Ook anderen moeten kunnen profiteren van het pionierswerk en de projectresultaten van de initiatiefnemer. De projectresultaten moeten daarom breed beschikbaar komen, in elk geval na en bij voorkeur ook tijdens de projectperiode. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de aanvrager. Ook interne kennisdeling binnen de school en zijn directe omgeving maken hier onderdeel van uit.

Samenwerking

Samenwerking met relevante partners is geen zelfstandig beoordelingscriterium op zich, maar wordt in de praktijk wel bij de beoordeling meegewogen als een afgeleide van de andere criteria. Het is op zich mogelijk, maar in de praktijk niet waarschijnlijk dat een school op eigen houtje in staat is een ingrijpende innovatie tot een goed einde te brengen. Er zijn ook andere redenen om samen te werken: expertise, geld, kennis delen en dergelijke. Hier is de hechtheid van de samenwerking een afgeleide van het derde criterium dat de school moet kunnen waarmaken wat hij belooft.

Impressies van de jury met betrekking tot de ingediende projectvoorstellen in 2004

De jury was blij verrast dat er zoveel innovatievoorstellen werden ingediend door zowel het VMBO en praktijkonderwijs als door het HAVO en VWO. Dat duidt op een grote innovatie-bereidheid van het voortgezet onderwijs. Tevens bleek een grote diversiteit aan onderwerpen en thema's in de voorstellen aanwezig, waarbij het de jury opviel dat de aanvragen vanuit het VMBO zich wat meer richten op het verhogen van de motivatie van de leerlingen en het voorkómen van uitval, terwijl de aanvragen vanuit het HAVO en VWO zich meer richten op talentontwikkeling en de (bèta-)vakken.

De jury merkt daarbij op, dat de voorstellen die relatief weinig aanvullende bekostiging vragen, vaak heel direct gericht zijn op de

leerling. De leerlingen merken snel het effect van het project op hun leren. Bovendien doen veel van deze projecten ook een beroep op het innoverend vermogen van de leerlingen. Deze vorm van het centraal stellen van het leren van de leerling sprak de jury bijzonder aan.

Een andere constatering van de jury was, dat het VMBO vooral samenwerking zoekt met de regionale omgeving van de school en met de 'educatieve infrastructuur' zoals SLO, KPC Groep en APS. Het HAVO en VWO zoeken vooral samenwerking met de hbo's en de universiteiten. Daarbij heeft het de jury verbaasd, dat samenwerking tussen het voortgezet onderwijs en de lerarenopleidingen in geen van de voorstellen voorkwam en dat er geen aansluiting wordt gezocht bij de lectoraten in het hbo. Ook viel op, dat aanvragende scholen weinig samenwerking zoeken met scholen buiten de eigen bestuurlijke verbanden, waardoor de jury de indruk kreeg dat het wilsoms - zonder dat men het van elkaar weet - meerdere keren wordt uitgevonden.

De kwaliteit en het niveau van de voorstellen vond de jury onderling nogal verschillen en sterk afhankelijk van het innoverend vermogen van de docenten en het management van de school, hun omgevingsgerichtheid en hun ervaring met projectmatig innoveren.

De jury trekt overigens de conclusie, dat het voortgezet onderwijs stapsgewijs innoveert en dat er geen sprake is van 'grote sprongen voorwaarts' in de zin van iets nieuws ontwikkelen dat al het voorgaande vervangt. Maar zij voegt daar aan toe, dat dergelijke innovaties ook buiten het onderwijs zeldzaam zijn.

Een andere constatering is, dat de aanvragers de innovatie van het voortgezet onderwijs vooral verbinden met didactische vernieuwing en deze innovatie zelden benaderen vanuit de arbeidsmarkt. De jury was verheugd, dat er toch enkele voorstellen van het VMBO en het HAVO werden ingediend, die de innovatie benaderen vanuit het

arbeidsmarktperspectief van de leerlingen. Door de beroepen, de doorstroommogelijkheden en het uiteindelijke arbeidsmarktperspectief van de leerlingen te verbinden met talentontwikkeling en innovatie, wordt het leren van de leerling versterkt. De jury zou graag zien dat meer scholen dit doen en vindt het van belang dat het voortgezet onderwijs zich op de omgeving richt, en niet alleen op het eigen didactische proces.

Tenslotte is het de jury opgevallen dat de kosten 'derden' in de projecten over het algemeen hoog zijn. Onderwijsondersteunende organisaties worden vaak als zo'n derde partij ingehuurd voor de uitvoering van (delen van) het project. De jury vindt het van groot belang dat de werkvloer (leerlingen, docenten en management) verbonden is met de innovatie van het voortgezet onderwijs en dat het innoverend vermogen van de individuele scholen wordt versterkt. Daarom ziet de jury graag een zo evenwichtig mogelijke combinatie van de externe en de eigen innovatiekracht. Ook zou de jury graag zien dat de door derden ingebrachte kennis in de school wordt verankerd, zodat deze kennis wordt toegevoegd aan het innoverend vermogen van de school.

4

Overzicht projecten 2004

	<i>pagina</i>		<i>pagina</i>
1. Talentonderwijs	18	8. De Europeaan	30
VO04105, Onderwijsinstelling: Purmerendse Scholengemeenschap		VO04049, Onderwijsinstelling: Pallas Athene College	
2. Het Zernike Montessori atelier; op deze school kies je zelf	20	9. De werkende school	31
VO04173, Onderwijsinstelling: Zernike College		VO04217, Onderwijsinstelling: S.G. Westhaags Genootschap	
3. Van eindstation tot tankstation	22	10. Natuur en Techniek in praktijk	33
VO04194, Onderwijsinstelling: Accent Praktijkonderwijs		VO04053, Onderwijsinstelling: College Hageveld	
4. Simulatiewoning Praktijkonderwijs	24	11. De klassieken als basis	34
VO04037, Onderwijsinstelling: Koningin Wilhelmina College		VO04185, Onderwijsinstelling: Stedelijk Gymnasium Nijmegen	
5. GALOIS	25	12. Uitdagend, stimulerend en actief onderwijs in doorlopende leerlijnen	36
VO04065, Onderwijsinstelling: St. Michael College		VO04023, Onderwijsinstelling: De Eindhovense School	
6. Nieuw Technisch Leren	27	13. ISOSIM	37
VO04090, Onderwijsinstelling: Minkema College		OV04046, Onderwijsinstelling: Scholengemeenschap Lelystad	
7. Villa Bredero	29		
VO04047, Onderwijsinstelling: Bredero College			

	<i>pagina</i>		<i>pagina</i>
14. Grenze(n)loos leren	39	22. De vraag aan bod	50
VO04113, Onderwijsinstelling: Corlaer College		VO04255, Onderwijsinstelling: Fioretti College Lisse	
15. Helemaal HAVO	40	23. Een toepassingsgericht HAVO, een passend voorbereidend hoger beroepsonderwijs	52
VO04128, Onderwijsinstelling: Vlaardingse Openbare Scholengemeenschap		VO04001, Onderwijsinstelling: College Rolduc	
16. Ik mag doen waar ik goed in ben	41	24. De ontwikkeling van leergebieden/ examens Mens en Natuur en Mens en Maatschappij in de bovenbouw van het VMBO	53
VO04143, Onderwijsinstelling: S.V.O. De Wegwijzer, school voor praktijkonderwijs		VO04068, Onderwijsinstelling: RK Scholengemeenschap Marianum	
17. Verborgен talent ontwikkelen	42	25. Een sectorvrij VMBO op maat	54
VO04 179, Onderwijsinstelling: Melanchton		VO04070, Onderwijsinstelling: NOVA College Rotterdam	
18. Living Values	44	26. De vrolijke school	55
VO04204, Onderwijsinstelling: SOG Piter Jelles		VO04084, Onderwijsinstelling: St. Ignatiusgymnasium	
19. Marktplaats	45	27. Ontwikkeling en implementatie Persoonlijk Gerichte Leerweg	56
VO04220, Onderwijsinstelling: SG Huizermaat		VO04099, Onderwijsinstelling: Brewinc College	
20. VMBO Totaalopleiding: omgedraaide vakkenintegratie	47	28. Volaan Vooruit!	57
VO04221, Onderwijsinstelling: Blariacum College		VO04107, Onderwijsinstelling: Noordzee Onderwijs Groep	
21. Van BO.../...VO naar BOVO	48		
VO04226, Onderwijsinstelling: Candea College			

	<i>pagina</i>		<i>pagina</i>
29. Hisparc	58	38. Brandnieuw	70
VO04125, Onderwijsinstelling: Het Amsterdams Lyceum		VO04005, Onderwijsinstelling: Don Bosco College	
30. Ruimte aan talent	60	39. Bea Power	71
VO04139, Onderwijsinstelling: Aloyisius College		VO04034, Onderwijsinstelling: Terra College	
31. Vakintegratie	61	40. Op weg naar generieke en specifieke kwaliteit	73
VO04141, Onderwijsinstelling: Agnieten College		VO04044, Onderwijsinstelling: Thorbecke Scholengemeenschap	
32. Inspireren tot Leren	62	41. Een natuurlijke leeromgeving voor Bèta en Techniek	75
VO04183, Onderwijsinstelling: Gereformeerde SG Randstad		VO04074, Onderwijsinstelling: Roling College	
33. Ontschotte bovensectorale bovenbouw in het VMBO	63	42. Beroepsoriëntatie VMBO-t	77
VO04197, Onderwijsinstelling: OSB		VO04098, Onderwijsinstelling: Bonaventura College	
34. Kameleonproject 'adaptief leren'	64	43. Het Almeerse College	78
VO04197, Onderwijsinstelling: Lorentzgroep		VO04104, Onderwijsinstelling: Openbaar Onderwijs Almere	
35. Motiverend Onderwijs	65	44. Taalmaat	79
VO04211, Onderwijsinstelling: Petrus Canisius College		VO04118, Onderwijsinstelling: Johan de Witt College	
36. Experimentele leerlijn Bewegen	66	45. Complementair Werken	81
VO04233, Onderwijsinstelling: CVO 't Goor		VO04178, Onderwijsinstelling: RSG De Bergen	
37. VMBO, Yes!	68		
VO04244, Onderwijsinstelling: Heerlanden College			

	<i>pagina</i>		<i>pagina</i>
46. Dienstencentrum: Buitenschools leren	83	55. VMBO Human Technology als fundament in de beroepskolom HT	98
VO04178, Onderwijsinstelling: CSG Veenendaal		VO04081, Onderwijsinstelling: CSG Groningen	
47. Buitenstebinnen. Praktijkschool?	84	56. Leren door onderzoeken in de natuur- en scheikunde	99
Een school om trots op te zijn.		VO04083, Onderwijsinstelling: Kaj Munk College	
VO04206, Onderwijsinstelling: Het Veer		57. Leren door doen in het natuur & techniek onderwijs	101
48. Leertrajecten op maat	86	VO04093, Onderwijsinstelling: Carmel College Salland	
VO04214, Onderwijsinstelling: Regionale SG Enkhuizen		58. Competentiegericht leren door te doen	102
49. Leren op maat	88	VO04117, Onderwijsinstelling: De Loint	
VO04261, Onderwijsinstelling: Montaigne Lyceum		59. Kijk in de wereld, media-educatie voor het VMBO, VSO-ZMOK en scholen voor praktijkonderwijs	103
50. Leren in bedrijf	90	VO04129, Onderwijsinstelling: Midden-Brabant College, sector Techniek	
VO04003, Onderwijsinstelling: Fioretti College Veghel		60. De vraag als middel om innovatie in het leerproces op gang te krijgen	105
51. Nova Meeting Point	91	VO04131, Onderwijsinstelling: RSG Magister Alvinus	
VO04028, Onderwijsinstelling: Esprit Scholengemeenschap		61. Youth Science Centre Leiden	106
52. Liever een karrenspoor	92	VO04148, Onderwijsinstelling: Het Rijnlands Lyceum Oegstgeest	
VO04040, Onderwijsinstelling: Esdal College			
53. O3B&Techniek	94		
VO04045, Onderwijsinstelling: Visser 't Hooft Lyceum			
54. Leren op het Magister Alvinus	96		
VO04069, Onderwijsinstelling: RSG Magister Alvinus			

	<i>pagina</i>		<i>pagina</i>
62. Wiskundige vaardigheden op maat	108	69. Competentiegerichte onderbouw met bedrijfssimulaties	118
VO04161, Onderwijsinstelling: Koninklijke SG Sneek		VO04209, Onderwijsinstelling: Montessori College Groesbeek	
63. De moderne vreemde talen betekenisvol in contextrijke leeromgevingen	110	70. Project Nieuw Leren	120
VO04192, Onderwijsinstelling: Wellant College		VO04236, Onderwijsinstelling: Dorenweerd College	
64. Onderwijsarchitecten ontwerpen Rijke Klussen	111	71. Havisten competent naar het HBO	122
VO04248, Onderwijsinstelling: Esloo Onderwijsgroepen		VO04193, Onderwijsinstelling: Arentheem College	
65. Leer-kracht, een talentvolle toekomst voor leerlingen van het praktijkonderwijs	112	72. Ontwikkelen van buitenschoolse leerwerksituaties voor leerlingen praktijkonderwijs	123
VO04249, Onderwijsinstelling: De Viersprong		VO04116, Onderwijsinstelling: De Loint	
66. Leercirkels	114	73. Cultuurpraktijk	124
VO04253, Onderwijsinstelling: Hofstad Mavo		VO04119, Onderwijsinstelling: Johan de Witt College Den Haag	
67. Ontwikkelen van (sociale) competenties bij VMBO-leerlingen in leerjaar 3 en 4	115	74. Co-Lab: Co-Lab MUST (Modellen Uitgebroed door Science Teams)	126
VO04163, Onderwijsinstelling: Accent College		VO04219, Onderwijsinstelling: Bonhoeffer College	
68. Maatschappelijke stage als onderdeel van het curriculum	117	75. Vakoverstijgende profielweken voor NT- en NG-leerlingen	127
VO04182, Onderwijsinstelling: Meridiaan College		VO04094, Onderwijsinstelling: ORS Lek en Linge	

	<i>pagina</i>
76. Een wereldklas op het Libanon Lyceum te Rotterdam	128
<i>VO04111, Onderwijsinstelling: Libanon Lyceum</i>	
77. Samenhangend Leren in het Voortgezet Onderwijs	129
<i>VO04130, Onderwijsinstelling: Geref. SG Randstad</i>	
78. De docent en leerling als uitgever	130
<i>VO04140, Onderwijsinstelling: Niftarlake</i>	
79. De schoolgrens over	131
<i>VO04186, Onderwijsinstelling: Liemers College</i>	
80. Stap	132
<i>VO04188, Onderwijsinstelling: Etty Hillesum College</i>	
81. ICT-rijk Veldwerk	134
<i>VO04224, Onderwijsinstelling: Amstellyceum</i>	
82. De leerling als consultant	135
<i>VO04227, Onderwijsinstelling: Christelijk College Schaersvoorde</i>	
83. Newman Vooruit	136
<i>VO04247, Onderwijsinstelling: Newman College</i>	

	<i>pagina</i>
84. E-leren met een handicap	138
<i>VO04013, Onderwijsinstelling: Dominicus College</i>	

4.1

Talentonderwijs

VO04105

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Purmerendse Scholengemeenschap	Postbus 659	1440 AR	Purmerend
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. M. Segers	0299 41 33 66	0299 47 35 09	m.segers@psg.nl

Betrokkenen bij het project

De openbare bibliotheek; de muziekschool; creativiteitscentra; werkgeversvereniging Purmerend; Kamer van Koophandel; Technocentrum Zaanstreek/Waterland; het CWI; Gemeente Purmerend; sportverenigingen; Bureau Jeugdzorg.

Samenvatting

Om van de school een meer stimulerende leer- en werkomgeving te maken richt men zich in dit project op de talentontwikkeling van de leerling. In vier deelprojecten gaat de Purmerendse

Scholengemeenschap (PSG), in samenwerking met externe instanties, onderwijsprogramma's ontwikkelen voor vier talentgebieden: kunstzinnig/cultureel talent, ondernemerstalent, cognitief talent en sporttalent. Op minimaal één dag per week is er sprake van een verlengde schooldag waarin de leerling aan de hand van een persoonlijk ontwikkelplan en portfolio voor hem zinvolle buitenschoolse activiteiten kan uitvoeren. Tenminste 5% van het onderwijs wordt aangeboden of uitgevoerd door anderen dan PSG-docenten. Een speciaal in te richten mediatheek bevat alle relevante voorzieningen en informatiemateriaal. Elke vestiging van het PSG voert een deelproject uit.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 augustus 2007	€ 299.265

De activiteiten van de deelprojecten zijn:

1. *Kunst en cultureel talent*: opbouwen en onderhouden van een extern netwerk, uitzetten van individuele trajecten, organiseren van activiteiten, uitvoeren van pilots voor inpassing in leerprogramma's, organisatie brede mediatheek, ontwikkeling vraaggericht aanbod;
2. *Ondernemerstalent*: aanpassing programma van Praktische Sector Oriëntatie (PSO) voor HAVO/VWO/gymnasium, ontwikkelen en implementeren PSO-digitaal portfolio, ontwikkeling schoolproject 'start je eigen bedrijf', organisatie Bureau Beroepspraktijkvorming;
3. *Cognitief talent*: voorbereiding deelname Project Bètapartners, ontwikkeling programma wetenschapsklas, ontwikkeling VWO+ programma, ontwikkeling leerlijnen onderzoeks- en presentatievaardigheden, pilot e-learning, opstellen onderwijsconcepten VMBO;
4. *Sporttalent*: ontwikkeling onderwijsprogramma, en sportprojecten, aanpassen sportoriëntatie-programma, opstellen samenwerkingsafspraken, voorbereiding LOOT-aanvraag.

4.2

Het Zernike Montessori atelier; op deze school kies je zelf

VO04173

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Zernike College	Postbus 149	9750 AC	Haren
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.G. Bakkelo	06 55 86 22 35	050 520 11 71	j.bakkelo@zernike.nl

Betrokkenen bij het project

Edu-Assist

Samenvatting

Ondanks het invoeren van enkele (ICT-)innovaties in de afgelopen jaren op de locatie van het Zernike Montessori Junior College, is er nog steeds geen sprake van een integrale aanpak van het onderwijs en het zelfverantwoordelijk leren van de leerlingen. Vanuit de leerlingen is die wens wel gekomen, naast een aantal andere 'voorwaarden' voor de ideale school: samen met anderen kunnen leren,

efficiënter overdragen van de basiskennis en kunnen werken aan vakoverstijgende projecten.

Als oplossing kiest men voor een nieuw onderwijsconcept, bestaande uit:

- een atelier, waar leerlingen zelf de zaken uitkiezen die ze willen leren; een redactieraad van docenten en leerlingen beoordeelt de ideeën en projecten die worden voorgesteld. Alle leerlingen van alle leerjaren gaan wekelijks 8 uur in het atelier aan de slag. Hoe een en ander beoordeeld wordt, moet nog worden vastgesteld. Vanuit het atelier komen vragen over basiskennis. Die kan worden verkregen in:
- een werkplaats. Daar wordt gewerkt en getoetst zoals dat nu ook gebeurt, maar in deze afdeling zit veel hulp. Hulp van een docent-coach of een leerling-coach uit een hoger leerjaar, die worden gekozen rond een leergebied waar ze (extra) goed in zijn.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 300.000

- het Zernike web, een elektronische leeromgeving, waarbinnen leerlingen zelfstandig kunnen werken en communiceren. Er is ook een portfolio in opgenomen, dat onderdeel vormt van de leskast. In de brugklas heeft iedere leerling een USB stick, waarop een kopie van het portfolio komt te staan.

Einddoel van het project is, dat over drie jaar de leskast het huidige leeraanbod heeft vervangen en de werkplaats en het atelier volledig functioneel zijn. De innovatie zit in het leerlingen zelf invloed geven op hun curriculum en individuele schoolloopbaan.

4.3

Van Eindstation tot Tankstation

VO04194

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Accent Praktijkonderwijs	Postbus 84017	3009 CA	Rotterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. C. Barnhart	010 217 13 19	010 411 42 78	c.barnhart@cvo.nl

Betrokkenen bij het project

Zes scholen voor Praktijkonderwijs in Rotterdam; Albeda College; ROC Zadkine; Edudelta Onderwijsgroep; KPC Groep.

Samenvatting

Het praktijkonderwijs is bedoeld voor leerlingen die niet de capaciteiten hebben om beroepsonderwijs te volgen, maar die wel in staat zijn op de arbeidsmarkt te functioneren. In de praktijk hebben schoolverlaters vanuit het praktijkonderwijs echter niet allemaal de behoefte om direct te gaan werken. Steeds meer leerlingen willen

verder leren. Dat is vaak moeilijker dan het zou moeten zijn. De aansluiting met het vervolgonderwijs is vaak onvoldoende, o.a. door het ontbreken van adequate communicatie over doorstromers.

Doel van het project is het onderwijsaanbod voor leerlingen uit het praktijkonderwijs zo veel mogelijk te differentiëren en betekenisvol in te richten op basis van competentieprofielen. Hiervoor wordt samengewerkt tussen alle betrokkenen in de regio Rotterdam, waardoor de leerling bij het kiezen van een opleiding gebruik kan maken van het totale aanbod van zes praktijkscholen in de regio. Zowel binnen de school (leerlingbedrijven) als buiten de school worden praktijkomgevingen gecreëerd waar de leerlingen competenties verwerven. De leerling is in toenemende mate verantwoordelijk voor zijn eigen leerproces en houdt een portfolio bij. De docent treedt op als coach.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 september 2004 tot 31 december 2005	€ 77.899

Bij de doorstroom naar ROC/MBO Groen (niveau 2) wordt nadrukkelijk gekeken naar de interesse van de leerling, maar ook naar de mogelijkheden op de regionale arbeidsmarkt. Naast het verbeteren van doorstroommogelijkheden, streeft men ernaar om voor elk opleidings-traject erkenning vanuit de betreffende branche te krijgen (niveau 1).

4.4

Simulatiewoning Praktijkonderwijs

VO04037

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Koningin Wilhelmina College	Postbus 7	4100 AA	Culemborg
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. A. Baart	0345 63 90 50	0345 63 90 59	ansbaart@hetnet.nl

Betrokkenen bij het project

Gemeente Culemborg; ABN-AMRO Bank; Stichting Betuwse Combinatie Woongoed.

Samenvatting

Anleiding voor het project is het idee, dat zelfstandig wonen van moeilijk lerende kinderen beter aangeleerd kan worden in een echt (simulatie)woonhuis in een reguliere woonomgeving (buurt/wijk), dan in een nagebouwd huis binnen de school. Belangrijke functies die worden toegevoegd, zijn contacten met burens, huishoudelijke

regelgeving (huisvuil, bijhouden huishoudboekje, etc.), imitatieleren, een functie naar de buurt (kinderopvang, eetmogelijkheden voor bejaarden, klussen). Men verwacht ook, dat een echt huis veel motiverender werkt voor de leerlingen van het praktijkonderwijs.

Men richt dus een echt huis in en trekt een docent/begeleider aan. Verder worden er vrijwilligers geworven om in het huis de leerlingen ondersteuning te bieden bij het les- en trainingsprogramma, dat in het project wordt ontwikkeld. Het simuleren van zelfstandig wonen is niet geheel uniek. Dat het niet binnen de school of op het schoolterrein gebeurt, maar in een echte woning wel. De leerling leert een sociale situatie kennen, die in een schoolse setting niet is te realiseren. Men kiest voor aansluiting bij de methode 'Promotie', waarin het praktisch leren centraal staat.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 september 2004 t/m 31 augustus 2007	€ 152.505

4.5

GALOIS (Geïntegreerde Algebraïsche Leeromgeving in School)

VO04065

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
St. Michaël College	Leeghwater 7	1509 BS	Zaandam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. C.Bokhove	075 616 46 41	075 612 74 75	cbokhove@quicknet.nl

Betrokkenen bij het project

Freudenthal Instituut; Amstel Instituut.

Samenvatting

Op het St. Michaël College levert ICT een positieve bijdrage aan het wiskundeonderwijs. Voorwaarde is dat er mogelijkheden zijn om de voortgang van een leerling te bewaken. De huidige elektronische leeromgevingen (ELO's) zijn onvoldoende geschikt. Enerzijds worden resultaten te summier opgeslagen. Anderzijds hebben de ELO's weinig ondersteuning van Computer Algebra Systemen (CAS),

waardoor er geen intelligente feedback wordt gegeven. In dit project wordt onderzocht op welke wijze de voortgang van leerlingen in een ELO intelligent kan worden getoetst, geregistreerd en geëvalueerd. Vervolgens wordt een CAS aan een ELO gekoppeld en in de onderwijspraktijk geïmplementeerd. Uitgangspunten van het te ontwikkelen systeem zijn:

1. De leerling moet zichzelf op elk moment en plaatsonafhankelijk kunnen toetsen;
2. Opdrachten worden voor een deel willekeurig gegenereerd;
3. Het antwoord en het proces er naartoe worden opgeslagen;
4. De leerling ontvangt intelligente feedback.

Het project maakt gebruik van technologieën die in het Hoger Onderwijs en in het buitenland worden gebruikt en van bestaande *applets* van het Freudenthal Instituut, waarmee in dit project wordt samengewerkt. Het Amstel Instituut is als derde betrokken. Het

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 58.036

Amstel Instituut heeft ervaring met CAS in het Hoger Onderwijs. Door gebruik te maken van 'open source'-software en van een internationale standaard voor e-learning en toetsing, wordt het ook voor derden mogelijk om de projectresultaten te gebruiken.

4.6

Nieuw Technisch Leren

VO04105

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Minkema College	Postbus 2120	3440 DC	Woerden
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. M. Segers	0299 41 33 66	0299 47 35 09	m.segers@psg.nl

Betrokkenen bij het project

Cals College; ROC Midden Nederland; Technocentrum Utrecht; Terberg; Schlitz BV; Omefa BV; Van Schaik metaalbewerking; Cito; SLO.

Samenvatting

Veel leerlingen op het VMBO-theoretische leerweg (VMBO-t) stromen met onvoldoende beroeps- en opleidingsbeeld in het MBO in en komen daar tot de conclusie dat ze voor een verkeerde opleiding hebben gekozen. Om de aansluiting op het MBO niveau 4 te verbeteren, wordt de opleiding VMBO-t techniek opnieuw vorm-

gegeven. Deze ontwikkeling wordt na dit project uitgebreid naar andere sectoren.

In dit project wordt een nieuw curriculum ontwikkeld. Beroeps-specifieke onderwerpen gaan hiervan een belangrijk deel uitmaken. Hiervoor wordt input van bedrijven en de vervolgopleiding gebruikt. Er worden twee varianten van het nieuwe curriculum ontworpen: de minimum- en de maximumvariant.

Op het Minkema College wordt de maximumvariant ontwikkeld en ingevoerd. Hierbij wordt het vakkenpakket in drie leergebieden opgenomen. Het gaat om de leergebieden communicatie, technologie en maatschappelijke vorming. De afsluiting van de opleiding gaat aan de hand van prestaties (levensechte opdrachten, mede vormgegeven door het bedrijfsleven en het vervolgonderwijs).

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 t/m 1 juni 2007	€ 185.548

Op het Cals College wordt de minimumvariant ontwikkeld. Hierbij wordt het oorspronkelijke curriculum in stand gehouden en wordt projectonderwijs ontwikkeld, waarbij leerlingen gedurende één of twee dagdelen per week een tl+ programma volgen dat aansluit op de normale vakken in de opleiding.

Het leren van de leerlingen wordt door dit nieuwe curriculum gekoppeld aan de werkpraktijk en leerlingen komen al in hun VMBO-opleiding in aanraking met bedrijven en met het ROC, wat hun ontwikkeling ten goede komt. Ook voor het VO is de samenwerking met het (regionale) bedrijfsleven in de VMBO-t opleiding nieuw.

4.7

Villa Bredero

VO04047

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Bredero College	Postbus 37606	1030 BB	Amsterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.C.M. van Niekerk	020 630 19 30	020 630 19 69	h.vanniekerk@brederocollege.nl

Betrokkenen bij het project

–

Samenvatting

In het project wordt een onderzoeks- en kenniscentrum ingericht (Villa Bredero), van waaruit de leerlingen opdrachten uitvoeren die betrekking hebben op de ontwikkeling en de inrichting van het Shell terrein in Amsterdam-Noord. Het eerste jaar zijn het de leerlingen van de bovenbouw VWO en in het tweede jaar van het project wordt het uitgebreid naar leerlingen van de HAVO en VMBO-t. Er wordt een

dagdeel per week gewerkt in groepjes onder begeleiding van een docent. De leerling bepaalt de vraagstukken en de taken waaraan gewerkt wordt, kan medeleerlingen werven en een beroep doen op vakdocenten en externe experts. Het bestaande vakkenpakket speelt in op de lopende projecten. Leerlingen met het profiel economie kunnen deel uitmaken van de directie en het bestuur van het centrum en studiepunten verdienen. In deze vorm van buitenschools leren gaat het om reële opdrachten met een maatschappelijk belang voor buurtbewoners, externe opdrachtgevers en – commissies. Naast vakinhoudelijke kennis staan vaardigheden centraal zoals organiseren, samenwerken, plannen, eigen leervragen en externe vragen formuleren en beantwoorden, en een reflectie op het leren. De beoordeling vindt plaats tijdens een gesprek met de docent op basis van een reflectieverslag en het digitaal portfolio met bewijsstukken van de werkzaamheden. De docent kan betrokken zijn bij het project als begeleider/beoordelaar, vakexpert en ontwikkelaar.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 november 2004 tot 1 november 2007	€ 300.000

4.8

De Europeaan

VO04049

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Pallas Athene College	Postbus 4008	6710 EA	Ede (Gld)
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. A.J. Plas	0318 62 45 00	0318 63 90 41	ajplas@pallasathenecollege.nl

Betrokkenen bij het project

Horizon College.

Samenvatting

Nederlanders verwachten van nieuwkomers dat zij inburgeren in Nederland, dat ze de taal leren spreken en weet hebben van normen, waarden en eigenaardigheden van ons land. Nederlanders kunnen er niet onderuit om ook een proces van 'inburgering' op zichzelf toe te passen, maar dan op Europees niveau.

Gezien de gestage eenwording van Europa neemt de noodzaak om zich te oriënteren op andere Europese talen en culturen toe.

In dit project volgen de leerlingen een Europees 'inburgeringstraject' door buitenschools leren. Onderdelen van het traject zijn vooral de taal (spreek- en luistervaardigheid in Duits, Engels, Frans en Nederlands) en omgangsvormen, maar ook enige kennis van geschiedenis, staatsinrichting en geografie. De leerlingen kunnen zelf de onderwerpen aanleveren en, met behulp van een digitaal werkboek en een taalopdrachtengenerator, zelf hun leerroute kiezen. Zij werken samen met andere leerlingen aan binnen- en buitenschoolse opdrachten. Hiervoor wordt een digitaal product (cd-rom/dvd of internet) met authentieke filmpjes van native speakers ontwikkeld. De leerlingen oefenen en toetsen hun opgedane kennis in een internetquiz, een competitie tussen verschillende scholen per provincie.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 juli 2007	€ 228.463

4.9

De werkende school

VO04217

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
SG Westhaags Genootschap	Mient 351	2564 LA	Den Haag
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. C. de Groot	070 323 13 34	070 368 59 17	cees.de.groot@worldonline.nl

Betrokkenen bij het project

Landelijk netwerk SD&V; Mondriaan College; APS; AXIS-netwerkgroep; Scholenwerk & VO; HCO; TriasNet Consultants.

Samenvatting

De nieuw gefuseerde Scholengemeenschap Westhaags Genootschap pakt in een overall innovatieplan een geheel van vraagstukken integraal aan op drie locaties. In het kader van Vooruit! zijn daar de volgende onderdelen uitgelicht:

1. Creëren van een 'betekenisvolle leeromgeving' door een modulaire inrichting van de onderwijs-programma's, het ontwikkelen van leerwerkplekken en persoonlijk trajectonderwijs en van naschoolse activiteiten;
2. Ontwikkelen en uitvoeren van 'De Werkende School' als leermiddel en leer methode door het invoeren van simulatieprojecten, duaal onderwijs, integratie van stages en het aanleren van ondernemerschap;
3. Inrichten van een 'veilige campus' door het scheppen van een intern gerichte, intieme en veilige schoolcultuur en de invoering van een 'peer' model;
4. Ontwikkelen en invoeren van een drietal sectorgeoriënteerde programma's (Sport, Dienstverlening & Veiligheid (SD&V); Techniek Breed; Duaal LWT: de ondernemersklas);
5. Uitbreiden en integreren van ICT-toepassingen in het onderwijs-proces, leermiddelen, competentie-ontwikkeling en leerlingvolg-systeem.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 300.000

Het project leidt ertoe dat alle 48 onderwijsprogramma's in de sectoren Zorg en Welzijn, Economie en Techniek Breed zijn herschreven, herschikt, gemoduleerd en gedigitaliseerd. Door intersectorale programmering en sectororiëntatie maken de leerlingen keuzes op een voor hen geschikt tijdstip. Andere resultaten zijn:

- competentiegericht onderwijs;
- een leerling-charter, bestaand uit een algemeen deel (leer- en gedragscodes) en een individueel deel (persoonlijk traject onderwijs met modulekeuzes);
- ICT-ondersteund competentie management voor leerlingen en docenten.

Leerlingen worden betrokken bij zowel de ontwikkeling als de uitwerking van de projectactiviteiten, bijvoorbeeld in het beheer van de campus en de uitvoering/marketing van een campuswinkel of servicepunt.

4.10

Natuur en Techniek in praktijk

VO04053

ONDERWIJNSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
College Hageveld	Hageveld 15	2102 LM	Heemstede
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. M. Uijlenbroek	023 510 01 00	023 510 01 50	muijlenbroek@hageveld.nl

Betrokkenen bij het project

Amstel Instituut

Samenvatting

De vernieuwing in de onderbouw VWO vormt de aanleiding tot dit project. Door integratie van delen van de vakken techniek, wiskunde, natuurkunde, biologie en scheikunde ontstaat meer samenhang tussen deze vakken. Leerlingen trainen vanaf het eerste leerjaar hun onderzoeks- en ontwerpvaardigheden. Docenten ontwikkelen in multidisciplinaire teams lesmodules 'natuur en techniek'.

In het (bestaande) laboratorium en technieklokaal voeren leerlingen onderzoeken uit. Zij leren een natuurwetenschappelijke onderzoekshouding en laboratorium- en ontwerpvaardigheden aan. Andere projectresultaten: leerlingen leren samenwerken, zien meer toepassingsmogelijkheden van bètavakken, leerlingen werken actiever (meer eigen inbreng en verantwoordelijkheid), de VWO-onderbouw sluit beter aan op de twee natuurrichtingen in de bovenbouw, een aangepaste lessentabel en urenverdeling, de deskundigheid van de docenten wordt aanzienlijk bevorderd. Het bèta-onderwijs wordt aantrekkelijker.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VWO	1 september 2004 tot 30 april 2007	€ 28.811

4.11

De klassieken als basis

VO04185

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Stedelijk Gymnasium Nijmegen	Kronenburgersingel 269	6511 AS	Nijmegen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R.J. Scheepens	024 322 06 06	024 322 79 08	r.scheepens@stedelijkgymnijmegen.nl

Betrokkenen bij het project

Centrum voor begaafdheidsonderzoek Nijmegen; APS.

Samenvatting

De aanleiding van het project is de tendens van een dalende motivatie en prestatie van veelal begaafde leerlingen, die zich in de onderbouw, met name bij de talen, laten zien. De sectie KTC (klassieke talen en cultuur) ziet onder meer een zeer matige lesvoorbereiding door leerlingen, toetsnormeringen die vaak bijgesteld moeten worden en veel meer onvoldoendes bij de eindexamenresultaten dan bij andere vakken.

Hiervoor wil de aanvrager voor de eerste twee leerjaren een nieuw leergebied ontwikkelen en implementeren: 'De klassieken als basis'. Het doel is om de leerlingen te ondersteunen bij het leren van en inzicht verkrijgen in met name de talen. Hierbij moet de stap gemaakt worden van een concreet denkniveau naar een systematisch, formeel denkniveau. De didactiek richt zich op het denken van de leerling en de klassieke talen worden in samenhang met andere vakken aangeleerd.

De leerlingen verwerven kennis en studievoordigheden direct vanaf het begin van hun opleiding in onderlinge samenhang. Zo leren zij in een vakoverstijgende context en ontwikkelen ze een basishouding om in elke leersituatie op zoek te gaan naar overeenkomsten en verschillen. Het onderwijs van de klassieke talen wordt geïntegreerd in de vakken geschiedenis, moderne vreemde talen, wiskunde en het te ontwikkelen vak filosofie.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 117.345

Er wordt eerst een pilot uitgevoerd van drie eersteklassen. Een jaar later wordt het in alle eerste klassen ingevoerd. Daarna wordt het in drie tweede klassen ingevoerd.

Het verwachte resultaat is dat de samenwerking tussen de leerlingen op een hoger niveau wordt gebracht, de leerlingen meer plezier beleven aan de leerstof en dat de leerlingen op een dieper verwerkniveau met de stof bezig zijn.

4.12

Uitdagend, stimulerend en actief onderwijs in doorlopende leerlijnen

VO04023

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
<i>De Eindhovense School</i>	<i>Postbus 872</i>	<i>5600 AW</i>	<i>Eindhoven</i>
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
<i>Dhr. J. van Kessel</i>	<i>040 259 13 91</i>	<i>040 259 13 85</i>	<i>j.van.kessel@eindhovenschool.nl</i>

Betrokkenen bij het project

SLO

Samenvatting

In dit project wordt een nieuw didactisch model ontwikkeld voor de VMBO-afdeling van de grafische opleiding. Uitgangspunten van dit model zijn vakkenintegratie, projectonderwijs en zelfreflectie van de leerling. Met dit project wil men doorlopende leerlijnen naar het (grafische) MBO creëren en leerwegen verkorten. Men wil daarmee het leerplezier van de leerling vergroten, een 'warme overdracht'

bewerkstellingen en zo mogelijk nieuwe leerroutes aanbieden. Buiten het ontwikkelen van het nieuwe didactische model, gaat men nl. onderzoeken of een deel van de BPV van BOL-2 MBO naar het VMBO mogelijk is, of een beroepsbegeleidende variant in het VMBO mogelijk is die tot een BBL-2 kwalificatie leidt en of een plus-pakket in de basisberoepsgerichte leerweg tot een diploma op niveau 3 MBO kan leiden. Tenslotte vormt men leerlingbegeleiding om tot loopbaanbegeleiding.

De leerling krijgt geen afzonderlijke vakken meer aangeboden, maar vakoverstijgende projecten, waarin zelfreflectie centraal staat.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
<i>VMBO</i>	<i>1 september 2004 t/m 31 augustus 2007</i>	<i>€ 241.424</i>

4.13

13. ISOSIM (Innovatie middels sociale simulaties)

VO04046

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
SG Lelystad	Kofschip 1	8223 EZ	Lelystad
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. A.F.M. van Drielen	0320 22 12 54	0320 28 08 24	AvDrielen@sgl.nl

Betrokkenen bij het project

College De Brink; BitPress Educatie.

Samenvatting

Het probleem dat ten grondslag ligt aan dit project is dat VMBO-leerlingen, ondanks stages en duale onderwijsvormen, onvoldoende voorbereid worden op complexe taken in het bedrijfsleven, vooral als het gaat om het zoeken en selecteren van informatie, discussiëren, conflicthantering en onderhandelen. Een middel om leerlingen zo vroeg mogelijk op school een veilige omgeving te bieden voor het

ontwikkelen van competenties is het gebruik van simulatiemodellen. Het doel van dit project is om 'online simulaties voor sociale interactie' te initiëren, te verspreiden en te verankeren in het VMBO. Er wordt een webbased platform opgericht met daarin voorbeeldsimulaties voor de sectoren Zorg en Welzijn, Economie en Techniek. Men baseert zich op een simulatieomgeving dat al voor het wetenschappelijk onderwijs in Nederland is opgezet (Sieberdam/ROCS). VMBO-docenten kunnen met ROCS zelf simulaties opzetten en uitvoeren.

Voor de leerlingen betekent het simulatieleren op internet dat zij plaats- en tijdonafhankelijk kunnen werken aan voor hen interessante en herkenbare opdrachten die aansluiten bij hun interesses en leerstijlen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	21 februari 2005 tot 31 december 2007	€ 139.615

De projectactiviteiten en -resultaten zijn:

- opzetten projectsite/kring op Kennisnet en workshops voor docenten om te leren scenario's te schrijven;
- het ontwikkelen van drie verschillende scenario's (voorbeeld-simulaties) door docententeams;
- het schrijven van een handboek met richtlijnen voor het opzetten, uitvoeren en evalueren van scenario's;
- een pilot voor de drie ontwikkelde sociale simulaties binnen de twee deelnemende scholen;
- verspreiding van kennis en ervaringen binnen de VMBO-sector middels een landelijke campagne, publicaties in vakbladen en op educatieve sites, nieuwsbrieven, presentaties op symposia en bijeenkomsten en het opzetten van workshops aan docenten;
- ondersteuning bij landelijk implementatie en aanpassing ISOSIM-omgeving op basis van evaluatieresultaten met voorbeeld-simulaties, het handboek en de website.

4.14

Grenze(n)loos leren

VO04113

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Corlaer College	Postbus 100	3860 AC	Nijkerk
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. H. Rogge	033 245 64 34	033 245 20 23	hrogge@corlaercollege.nl

Betrokkenen bij het project

KPC Groep; ICT+E; Department of Education New Brunswick (Canada).

Samenvatting

Het Corlaer College wil – parallel aan de nieuwbouw voor HAVO en VWO – een onderwijsvernieuwing doorvoeren waarmee de leerling weer worden uitgedaagd en geprikkeld en waarmee het leren in een mondiale samenleving context wordt geplaatst. In het huidige onderwijs is deze prikkelende en internationale dimensie van het leren onvoldoende ontwikkeld. De aanvrager wil de stap maken van

internationalisering als onderwerp naar een leerlijn ‘internationalisering met ‘ICT’, als context voor authentiek, betekenisvol en uitdagend leren. Daarbij wordt de traditionele indeling van vakken, lessen, roosters en klassen losgelaten: vakken worden leergebieden en talen worden aangeboden in intensieve periodeblokken en onderhoudsprogramma’s. Internationalisering en cultuur zijn speerpunten, met ICT als ‘tool’. Het project levert zes resultaten op: een leerlijn ‘internationaliseren met ICT’, een duaal leerproces, het ‘Corlaer Internationaal Plein’ (CIP), een effectmeting, het Corlaer Uitzendbureau (Corlaer Global) en een competent docententeam.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 247.169

4.15

Helemaal HAVO

VO04128

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Vlaardingse Openbare SG	Postbus 6040	3130 DA	Vlaardingen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P.R. Beij	010 445 13 55	010 435 94 68	beij@vosvlaardingen.nl

Betrokkenen bij het project

Veurs College; Stedelijk College Zoetermeer; Scala College.

Samenvatting

De invoering van het studiehuis heeft de passieve houding van de HAVO-leerling onvoldoende aangepakt.

In dit project wil men samen met het HBO het competentiegericht leren invoeren in het HAVO. Aan het eind van het project heeft een groep HAVO-leerlingen een deel van de opleiding doorlopen vanuit het model van competentiegericht onderwijs. Dit is gebeurd aan de

hand van het werken binnen leergroepen die complexe, op competentieverwerving gerichte opdrachten hebben uitgevoerd. Communicatie tussen de teamleden en met de docenten vindt plaats in een elektronische leeromgeving. De fysieke leeromgeving is hierop aangepast met grote werktafels, kleine overleg- en instructieruimtes en een grote variëteit aan ict-voorzieningen. Door deze vorm van onderwijs moet de leerling actiever en initiatiefrijker worden en beter zijn voorbereid op het onderwijs op het HBO.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 300.000

4.16

Ik mag doen waar ik goed in ben

VO04143

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
SVO De Wegwijzer	Burg. Honnerlage Gretelaan 494	3118 BB	Schiedam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. W.M. Verzijden	010 471 50 52	010 471 59 92	w.verzijden@prowegwijzer.xs4all.nl

Betrokkenen bij het project

Codename Future.

Samenvatting

Het leerstofaanbod van de Praktijkscholen is onvoldoende in balans. Er ligt een te groot accent op de sociale aspecten en er is te weinig aanbod op het gebied van cognitieve ontwikkeling. Daarbij moet er tevens meer rekening worden gehouden met de onderwijsbehoefte van individuele leerlingen, terwijl het huidige onderwijsaanbod zich nog teveel op de groep richt. De gekozen werkvormen zijn niet altijd

passend bij de leerdoelen, met name bij een aantal theorielessen is de lesopzet eenzijdig. Tenslotte wordt ook het leren samenwerken te weinig gestimuleerd.

Als oplossing brengt het project leerlinggestuurd onderwijs (natuurlijk leren) en differentiatie van de werkvormen:

- een intake-toets, waarbij duidelijk wordt waar de leerling met name goed in is;
- een samen met de leerling uitgestippeld individueel leertraject;
- spannende, korte leerarrangementen op basis van bestaand materiaal, waarmee competenties worden aangeleerd;
- een digitale, laagdrempelige omgeving waarin het leerproces wordt geregistreerd in fases, i.p.v. in leerjaren.

Innovatief aan het project is o.a. de 'ketenomkering': de leerling ontwikkelt mee, hetgeen zijn betrokkenheid, beleving en aansluiting bevordert. De projectresultaten worden in 2005 in een pilot ontwikkeld met het eerste leerjaar van de school, daarna wordt verbreed naar het 2^e en 3^e leerjaar.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 januari 2005 tot 31 december 2005	€ 150.914

Verborgen talent ontwikkelen

VO04179

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Melanchton	Henegouwerplein 16	3021 PM	Rotterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. A. van Driel	06 54 30 67 39	–	tvdriel@melanchthon.nl

Betrokkenen bij het project

KPC Groep

Samenvatting

De Melanchtonvestiging Henegouwerplein (NHP) in Rotterdam wil met dit project een leerlinggerichte onderwijsomgeving ontwikkelen en invoeren, waarin leerlingen hun talenten kunnen ontdekken en maximaal tot ontwikkeling kunnen brengen. Het huidige onderwijs verandert hierdoor volledig.

Er worden heterogene groepen van leerlingen samengesteld,

bestaande uit stamgroepen van ongeveer 50 leerlingen. Leerlingen van verschillende niveaus (VMBO, HAVO, VWO) werken en leren met elkaar. Iedere leerling volgt zijn of haar eigen leerweg. Het idee van apart van elkaar aangeboden vakken wordt losgelaten, want deze zijn onderdeel van brede leergebieden. Er zijn geen lesblokken van 50 minuten per les meer, de schooldag wordt een werkdag met een vaste begin- en eindtijd. Tijdens die werkdag verrichten de leerlingen al het (leer)werk wat zij zelf hebben gepland. Daardoor is er ook geen sprake meer van huiswerk. Doordat leerlingen hun eigen leerweg volgen, komt 'zittenblijven' niet voor. Leerlingen krijgen een probleem, opdracht of vraag voorgeschoteld en gaan daarmee aan de slag, soms alleen, soms in een groep. De leerlingen worden daarbij begeleid door een begeleidingsteam van tutores (docenten) en onderwijs-assistenten.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 300.000

Leren gebeurt op verschillende plekken, ook buiten school, bijvoorbeeld via snuffelstages en opdrachten bij instellingen of bedrijven. ICT wordt breed ingezet, o.a. via een elektronische leeromgeving, een digitaal portfolio per leerling, een leerlingvolgsysteem en een digitaal rapportagesysteem.

De projectaanvraag is een onderdeel van het gehele veranderingsproject, en richt zich met name op het ontwikkelen van het nieuwe curriculum, de integratie van ICT in het leerproces en het ontwikkelen van competenties van docenten. De ontwikkeling start in het schooljaar 2004-2005 en wordt gefaseerd, vanaf schooljaar 2005-2006, ingevoerd.

4.18

Living Values

VO04204

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
OSG Piter Jelles	Postbus 9002	8903 LA	Leeuwarden
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R.A. Gerbenzon	058 880 11 52	058 880 11 90	rgerben@pj.nl

Betrokkenen bij het project

KPC Groep

Samenvatting

Dit project bereidt de leerling voor op een plaats in de moderne samenleving. De nadruk ligt op het niet-schoolse leren, het ontdekken wie je bent, waar je voor staat als mens en weten dat je deel van de gemeenschap bent. OSG Piter Jelles wil dit bereiken door de leerlingen zeggenschap te geven in de nieuw op te zetten school, !mpulse, waar een ander projectvoorstel op gericht is ('Volg je impulse', VO04196). Bij het project

'Volg je impulse' gaat het vooral om het opzetten van de onderwijskundige organisatie van de nieuwe school en om personeelszaken. In het project 'Living values' dragen de leerlingen de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de school te leiden, samen met de tutores. Dit vraagt om gedragsregels en afspraken, die via een democratisch proces worden gemaakt. Elke week komen discussiegroepen bijeen waarin wordt gesproken over actuele gebeurtenissen binnen en buiten de school en vraagstukken waar leerlingen mee worstelen. De thema's worden verbonden aan onderliggende waarden en leiden zo mogelijk tot concrete acties. In het portfolio doet de leerling verslag van zijn specifieke leerproces, want de 'living values' maken deel uit van het totale programma. De 'living values' worden vertaald naar leerlijnen, projecten en thema's. Piter Jelles heeft in het onderwijsprogramma Living Values van de Verenigde Naties een basis gevonden van waaruit ze haar waardenonderwijs wil vormgeven. Het programma is nog niet vertaald en uitgewerkt in het Nederlands. De school wil contact leggen met enkele scholen in Groot-Brittannië, die ervaring hebben met het onderwijsprogramma.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs/ VMBO/HAVO/VWO	1 september 2004 tot 31 juli 2006	€ 300.000

4.19

Marktplaats

VO04220

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
SG Huizermaat	Monnickskamp 7	1273 JP	Huizen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R. Damwijk	035 528 70 21	035 528 70 22	Rdamwijk@hzm.gsf.nl

Betrokkenen bij het project

Edu-Assist

Samenvatting

De aanvragende school kent reeds een aantal vernieuwende projecten, die samen te vatten zijn onder de noemer 'van onderwijzen naar leren', waarbij de leerling meer en meer verantwoordelijk wordt voor zijn leerproces. De school wil een lerende organisatie worden en heeft daartoe o.a. geëxperimenteerd met Huizermaat Enterprise. In groepjes die wisselen van samenstelling en rolverdeling gaan de

leerlingen samen met de docenten op ontdekkingsreis met een bepaald thema als basis. In het project, waarvoor men nu subsidie vraagt, wil men dit concept de komende drie jaar als structurele geïntegreerde onderwijsvernieuwing inzetten, waarbij uiteindelijk het totale onderwijsaanbod in *Enterprises* is gemoduleerd. De leerprojecten van de groepjes worden als onderneming aangepakt. Zowel van binnen als van buiten de school kunnen opdrachten voor een *Enterprise* geformuleerd en aangebracht worden. De leerlingen voeren uit, de docenten begeleiden en bewaken. Dertig van de 75 te ontwikkelen modules kunnen vrij worden ingevuld in het kader van HZM Enterprise. De resultaten van de leerlingen worden bijgehouden in een digitaal portfolio, als onderdeel van een ELO, die ook wordt ingezet voor communicatie, volgen van de leerlingen en virtuele werkkruimte en studiezaal.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 december 2004 tot 1 december 2007	€ 263.812

De aanvrager heeft zich georiënteerd op soortgelijke innovaties en projecten, waaronder Slash 21 en UniC. Daar heeft men echter een nieuwe school gestart en HZM *Enterprise* maakt gebruik van de staande organisatie. HZM gaat door waar/21 stopt en neemt ook het buitenschools leren op in het concept.

Als projectresultaten worden o.a. genoemd:

- HZM Enterprise als plek waar samenwerkend wordt geleerd;
- modules, ontworpen voor en door leerlingen;
- leerlingpanels voor kwaliteitszorg;
- een gemoduleerd curriculum;
- een digitaal portfolio;
- leerlingen als begeleider van medeleerlingen;

De resultaten worden fasegewijs verankerd in de schoolorganisatie en het onderwijs: in het eerste jaar wordt 10% van de leerstof via *Enterprises* aangeboden, in het tweede 20% en in het derde projectjaar 30%.

VMBO totaalopleiding: omgedraaide vakkenintegratie

VO04221

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Blariacum College	Molenbossen 1b	5923 AA	Venlo-Blerick
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. G. Mennen	077 382 51 49	077 387 46 42	g.mennen@blariacum.nl

Betrokkenen bij het project

Anna van Rijn College; Emmacollege; Florijn College; Montessori College Nijmegen/Groesbeek; Nova College (Amsterdam); Pleincollege De Burgh; OSG Singelland; Vos Vlaardingen; Zuyderzee College; Amstel Instituut; De Waag; Freudenthal Instituut; BDF Adviesgroep.

Samenvatting

De traditionele verdeling van lesstof in vakken spreekt veel leerlingen niet aan en is weinig uitdagend. Dit project heeft tot doel om van een

VMBO-opleiding met een vakkenstructuur inhoudelijk en rooster-technisch een volledig competentiegerichte opleiding te maken. Met 'omgedraaide (vakken-)integratie' wordt bedoeld dat vakonderwerpen niet geïntegreerd aangeboden worden, maar - in de vorm van projecten, cursussen en trainingen - gerelateerd worden aan beroepsproblemen. In dit project wordt de 'ICT-route' verder ontwikkeld, omdat dit model geschikt is om te vertalen naar een totaalopleiding. De opleiding wordt afgesloten met één centraal examen VMBO, waarin alle vakken geïntegreerd getoetst worden. De beoogde projectresultaten zijn: een competentiematrix, een opleidingsmodel en een leerplanschema voor de gehele opleiding, inclusief projecten, cursussen, (examen-)trainingen, een experimenteel examen met beroeps- en AVO-competenties en een bijbehorend begeleidingssysteem. Door dit project ervaren de leerlingen samenhang in wat zij leren, geven zij betekenis aan AVO-competenties, reflecteren zij meer op het totale leerproces, zijn ze meer gemotiveerd en ze leveren betere prestaties.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 200.000

4.21

Van BO.../... VO naar BOVO

VO04226

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Candea College	Postbus 141	6920 JB	Duiven
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P.A.J. Meulendijks	0316 28 18 00	0316 25 06 15	p.meulendijks@candea.nl

Betrokkenen bij het project

PABO De Iselinge; PABO Hogeschool Arnhem Nijmegen; Instituut voor leraar en school; basisonderwijs Duiven en Westervoort; Gemeente Duiven; gemeente Westervoort.

Samenvatting

De brede scholengemeenschap Candea College onderhoudt goede contacten met de 22 toeleverende basisscholen in de regio Duiven en Westervoort. Toch is er onvoldoende sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een optimale leerroute voor de leerling.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 300.000

De basisscholen hanteren verscheidene onderwijsconcepten die veelal betrekking hebben op geïndividualiseerd en contextgericht onderwijs. Bij de overstap naar het VO komen de leerlingen in aanraking met klassikaal en leerstofgestuurd onderwijs en dit leidt tot problemen bij het leren. Daar komt bij dat de communicatie tussen basisschool en VO incidenteel is en dat er in de personele sfeer nog een kloof is.

In dit project worden doorlopende leerlijnen ontwikkeld die moeten leiden tot een versterking en vernieuwing van het leren in de onderbouw van het VO. Hierbij wordt niet in de eerste plaats het curriculum als uitgangspunt genomen, maar pedagogisch-didactische aspecten zoals vaardigheden, taakopvatting, planning, werkvormen en te gebruiken materialen. De ontwikkeling van de leerlingen staat centraal. Hun motivatie moet worden versterkt en de leerprestaties moeten beter worden. Het project besteedt veel aandacht aan het meten van het effect op leren.

Het VO wil aansluiten bij het gedifferentieerd leren in de basisschool en wil meer nadruk leggen op samenwerkend en contextgericht leren. Een onderdeel van het curriculum dat hier het beste bij past is actief burgerschap (politiek). Alleen voor dit onderdeel worden leermiddelen ontwikkeld. Kennisuitwisseling tussen basisonderwijs en VO vindt plaats door oriëntaties van leraren op elkaars scholen, stages van Pabo-studenten en clusterdocenten in basisonderwijs én VO en samenwerking bij de VO-oriëntatie in het basisonderwijs. Het Candeia College werkt in dit project samen met de 22 basisscholen, twee Pabo's en het Instituut voor Leraar en School. Op tactisch en strategisch niveau zijn ook de gemeenten bij het project betrokken.

4.22

De vraag aan bod

VO04255

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Fioretti College Lisse	Postbus 138	2160 AC	Lisse
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. E. Al-Steur	0252 43 34 82	–	E.Al@fioretti.nl

Betrokkenen bij het project

Teylingen College; Stichting WESP.

Samenvatting

Aanleiding voor het project is de behoefte van ouders en leerlingen aan betekenisvol leren in een veilige omgeving, waarbij het onderwijs persoonlijker wordt, de leerlingparticipatie wordt vergroot en een betere aansluiting ontstaat tussen basis- en voortgezet onderwijs en tussen voortgezet onderwijs en beroep of vervolgopleiding. De aanpak zal niet alleen voortijdige uitval en verzuim verminderen,

maar biedt ook meer ruimte voor ontwikkeling van talent en voor zorgleerlingen.

De innovatie bestaat uit het invoeren van vraaggestuurd leren. Leerlingen bepalen samen met ‘coaches’ en vakdocenten wat, wanneer, hoe, op welk niveau en in welk tempo zij leren. Er is een verplicht kerncurriculum waarbinnen die vrijheid geldt. De resterende tijd is voor de ontwikkeling van talent, algemene en persoonlijke ontwikkeling, studievaardigheden en voorbereiding op vervolgonderwijs en beroep. 's Middags is de school tevens open voor vraaggestuurd leren van leerlingen van andere scholen. Men bouwt voort op het principe van het nieuwe leren, adaptief onderwijs, natuurlijk leren en ervaringsgericht onderwijs.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 261.931

Buiten positieve verwachtingen m.b.t. vergroten van de motivatie, verbeteren van de schoolprestaties, vergroten van de zelfstandigheid van leerlingen en de ontwikkeling van talenten, ziet men als concrete projectresultaten:

- een draaiboek voor het starten van vraaggericht onderwijs;
- een vraaggerichte afdeling van minimaal 30 leerlingen;
- een servicecentrum waar leerlingen (en ouders) gebruik van kunnen maken;
- trainingen voor professionals in vraaggericht onderwijs;
- protocollen en methodieken voor vraaggestuurd onderwijs;
- wetenschappelijk onderzoek naar inhoud en effecten van vraaggericht onderwijs

4.23

Een toepassingsgerichte HAVO, een passend voorbereidend hoger beroepsonderwijs

VO04001

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
College Rolduc	Postbus 54	6460 AB	Kerkrade
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. M.J.G. Moers	045 567 78 96	045 567 78 90	m.moers@collegerolduc.nl

Betrokkenen bij het project

Hoge School Zuyd

Samenvatting

In dit project wordt de bovenbouw van het HAVO aantrekkelijker en toepassingsgericht gemaakt, met het doel de leermotivatie te laten toenemen, het rendement te verbeteren en de doorstroom naar het HBO te stimuleren. De didactiek wordt toegesneden op het type leerling in de vorm van taakgericht onderwijs en werkervarings-trajecten. Bij deze trajecten wordt een HAVO-leerling gekoppeld aan

een HBO-stagiair. De taken zijn aanvankelijk leertaken en later probleemtaken. Men gaat werken met een persoonlijk leerling-portfolio. De leerlingen worden ondersteund bij het kiezen van een vervolgopleiding. Door het project kan tevens de belangstelling van leerlingen voor de sector Techniek toenemen. Er wordt samengewerkt met de afdeling Techniek van Hogeschool Zuyd en men maakt gebruik van het 'techniekplein' van de VMBO-afdeling van de school.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO	1 september 2004 tot 1 augustus 2007	€ 251.265

4.24

De ontwikkeling van leergebieden/examens Mens& Natuur en Mens&Maatschappij in de bovenbouw van het VMBO

VO04068

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
RKSG Marianum	Postbus 35	7140 AA	Groenlo
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. H.I.M. van Dieten	0544 39 90 51	0544 39 90 75	hdieten@marianum.nl

Betrokkenen bij het project

Carmel College Emmen; Hooghuys Lyceum; Carmel College Salland; Bestuursbureau Stg. Carmelcollege; SLO; KPC Groep; Cito.

Samenvatting

Slash 21, onderdeel van de SG Marianum, heeft voor de onderbouw van het VMBO een totaal nieuw curriculum ontwikkeld, waarin wordt uitgegaan van drie leergebieden: Mens en Natuur (M&N), Mens en Maatschappij (M&M) en Moderne Vreemde Talen (MVT). Vakinhouden worden in voor de leerlingen betekenisvolle samenhang aangeboden.

De leerlingen leren volgens het concept van het nieuwe leren. In dit project wil men de leergebieden ook in de bovenbouw introduceren door de ontwikkeling van lesmateriaal, toetsen en examens. Zo ontstaat een drempelloze overgang van leerinhouden en didactiek, wordt de sector-keuze uitgesteld en wordt de maatschappelijke oriëntatie (burgerschap) verbreed. In de bovenbouw doet de werkplekken-structuur zijn intrede en worden AVO en beroepsgerichte vakken geïntegreerd (competentiegericht leren). Daarnaast ontwikkelt Marianum een intersectoraal beroeps-gericht programma Technologie en Dienstverlening.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	30 augustus 2004 tot 31 juli 2006	€ 300.000

De nieuwe leergebieden wil men laten afsluiten met een volwaardig examen, dat de onderliggende vakexamens vervangt. De school-examens Maatschappijleer en Levensbeschouwing vervallen en de sectorverplichte vakken natuurkunde/scheikunde, biologie en economie worden vervangen door een extra specialisatie in de nieuwe leergebieden.

4.25

Een sectorvrij VMBO op maat

VO04070

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Nova College	Postbus 9244	3007 AE	Rotterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. G.J. van Straten	010 290 69 38	010 290 69 39	bvanstraten@novacollege-lmc.nl

Betrokkenen bij het project

Stichting Projectorganisatie Leren-Werken; Het Portfoliocentrum;
Gemeente Rotterdam.

Samenvatting

In de basisberoepsgerichte leerweg zijn er steeds meer leerlingen voor wie het behalen van het diploma door gedragsproblematiek en/of sociaal-emotionele omstandigheden een bijna onmogelijke opgave is. Doel van dit project is om deze categorie leerlingen trajecten met perspectief aan te bieden, gericht op doorstroming.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 1 januari 2007	€ 192.162

Innovatief is dat van tevoren met de leerling en ouder/verzorger in een handelingsplan een einddoel wordt bepaald. Dat kan een traditionele sector zijn, een specifieke richting binnen een bepaalde beroepsopleiding, een breed oriënterende (intersectorale) opleiding of, in samenwerking met het bedrijfsleven, een combinatie van werk en leren. Hiervoor is een intern centrum voor leren en werken opgericht, waar gespecialiseerde begeleiding wordt aangeboden en gebruik gemaakt kan worden van een netwerk voor buitenschools leren (stages). Er wordt, individueel en groepsgewijs, gewerkt vanuit stamgroepen aan haalbare competenties met voor iedere leerling een ander einddoel. Projectresultaten:

1. een onderwijskundig model voor individuele leerroutes in de basisberoepsgerichte leerweg. Gestart wordt een derde leerjaargroep van 25 leerlingen (2005 – 2006) waarvoor specifieke targets zijn gesteld;
2. uitgewerkte modulaire leerplannen (waaronder taaltraining en sociale vaardigheidstraining);
3. een digitaal portfolio.

4.26

De vrolijke school

VO04084

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
St. Ignatius Gymnasium	Jan van Eijckstraat 47	1077 LH	Amsterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.M. Buijze	020 676 38 68	020 675 51 85	hans.buijze@ig.nl

Betrokkenen bij het project

Vrije Universiteit.

Samenvatting

De aanvrager worstelt met de daadwerkelijke invulling van activerende werkvormen en zinvol en betekenisvol onderwijs voor het totale onderwijsaanbod in onder- en bovenbouw. Daarom wil men het wetenschappelijk onderzoek als methode invoeren om problemen op te lossen en kennis te ontwikkelen. Daarmee hoopt men ook het beeld te ontwikkelen dat wetenschappelijk onderzoek spannend, leuk en

onmisbaar is bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken van uiteenlopende aard. Men gaat de hele school inrichten als leer-gemeenschap met onderzoekend leren als methode.

Alle leerlingen krijgen ermee te maken. Er worden onderzoeks-projecten voor elk leerjaar en elke onderwijssectie opgesteld, die door de leerlingen worden uitgevoerd, samen met de docenten en de onderzoekers. Men heeft zich goed georiënteerd op vergelijkbare initiatieven van samenwerking tussen VWO en WO, maar wijkt daarvan af op het punt, dat de verandering van het leren in de school zélf doel van de innovatie is.

Beoogde resultaten zijn o.a. andersoortige werkstukken en profiel-werkstukken in onder- en bovenbouw, zelfstandiger leren van de leerling, een positieve attitude t.o.v. wetenschappelijk onderzoek en –werk in de maatschappij en leren van de regels voor het doen van onderzoek. Concreet ontwikkelt men ontwerpen voor en voorbeelden van onderzoeksprojecten, die in de looptijd van het project worden uitgetoetst en verder ontwikkeld.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VWO	1 oktober 2004 tot 1 oktober 2007	€ 300.000

4.27

Ontwikkeling en implementatie Persoonlijk Gerichte Leerweg

VO04099

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Brewinc College	Zaagmolenpad 26	7008 AJ	Doetinchem
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. A.P. Stans	0314 32 34 26	0314 33 45 19	astans@brewinccollege.nl

Betrokkenen bij het project

–

Samenvatting

Het project richt zich op leerlingen met leer- en gedragsproblemen in het VMBO waarbij vroegtijdige uitval dreigt. Een persoonlijk gerichte leerweg (PGL), met tussentijdse in- en uitstroom naar de reguliere opleidingen, in combinatie met een nieuwe didactiek en praktijkgericht leren moet het 'schoolshoppen' voorkomen en de uitval beperken. Het stellen van eigen leervragen, samenwerken aan

groepsopdrachten en een directe gedragsconfrontatie en reflectie binnen een vast dagritme onder begeleiding van een coach geeft de leerling zelfvertrouwen en inzicht in eigen capaciteiten. In de procedure en de criteria voor in- en uitstroom zijn ouders, leerlingen en docenten betrokken. De maatschappelijke context en het bedrijfsleven komen aan bod aan de hand van excursies, gastlessen, opdrachten en stages. De PGL leidt minimaal op tot de diploma's van niveau assistent en tot een leerwerktraject. De vorderingen worden bijgehouden in een portfolio. Er wordt samengewerkt met bedrijven. Naast het beperken van de schooluitval wordt een verbeterde relatie met het bedrijfsleven beoogd, een mogelijke uitbreiding van de PGL-aanpak naar andere vakken en leergebieden in de school en samenwerking met ROC's voor een optimale aansluiting en doorstroom van leerlingen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 tot 31 augustus 2007	€ 78.789

4.28

Volaan Vooruit!

VO04107

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Noordzee Onderwijs Groep	Postbus 185	1970 AD	IJmuiden
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. H.A.L. Mintjes	0517 41 23 00	–	amintjes@noordzeenet.nl

Betrokkenen bij het project

Maritieme Academie Harlingen; Maritiem College Velsen/IJmuiden; Technisch College Velsen/IJmuiden; Ontdeknet; Danaë; Kohnstamminstituut UVA.

Samenvatting

In het project wil men een bestaand innovatietraject 'natuurlijk leren' uitrollen naar de onderbouw en uitbreiden met twee elektronische leeromgevingen, de DigiOmgeving en Ontdeknet. Docenten en leerlingen leren lesmateriaal te ontwikkelen, evalueren en aan te

passen in samenwerking met externe deskundigen. Doel is de leerling te leren leren en te reflecteren op het leren door het geven van verantwoordelijkheid in het ontwerpen van het leerpad. Nevendoel voor docenten is deskundigheid-bevordering op het terrein van ICT, integratie in de lessen en ervaring opdoen met de rol als coach. Na de pilot wordt door een 'train de trainer methode' de innovatie uitgerold in de betrokken scholen. De vernieuwingen leiden voor de leerlingen tot onderwijs op maat en een rijkere leeromgeving doordat er experts kunnen worden geraadpleegd tijdens het doorlopen van de lessenreeks.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 1 augustus 2007	€ 298.364

4.29

Hisparc

VO04125

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Het Amsterdams Lyceum	Valeriusplein 15	1075 BJ	Amsterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. C. France	020 574 77 54	020 675 68 61	c.france@amsterdams.com

Betrokkenen bij het project

Bernard Nieuwetijt College (locatie Damstede), St. Michael College (Zaandam), Walburg College (Zwijndrecht en Barendrecht), Kaj Munk College, Kennemer College, Groene Hart Lyceum, Chr. Gymnasium Utrecht, Maartens College, Hervormd Lyceum West (Amsterdam), NIKHEF, Faculteit exacte wetenschappen VU (afdeling natuur- en sterrenkunde), Faculteit Wis- en Natuurkunde Rijks Universiteit Leiden, KVI Groningen

Samenvatting

In het kader van Hisparc, een bestaand landelijk samenwerkingsverband van academische instellingen en middelbare scholen, worden meetstations opgezet in de scholen en de leerlingen betrokken bij onderzoek naar kosmische straling. Leerlingen doen onderzoekservaring op samen met wetenschappers en krijgen hierdoor een beroepsbeeld van wetenschappelijk onderzoek en een oriëntatie op een bètastudie. Om de keuze voor een bètaprofiel te stimuleren worden onderbouwleerlingen bij het project betrokken. Het eerste jaar van de samenwerking wordt een detector gebouwd in elke school, jaarlijks vindt een ijking plaats en worden metingen op hetzelfde moment in verschillende scholen uitgevoerd. De samenwerking en communicatie tussen scholieren en docenten van verschillende scholen en wetenschappelijke instellingen is hierbij essentieel. Het projectresultaat bestaat uit een aangepaste ELO, een lespakket over multidisciplinaire thema's en gedrukt lesmateriaal voor de onderbouw, een handleiding voor docenten, gedocumenteerde

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 233.767

ervaring voor de begeleiding door bovenbouwleerlingen, een uitbreiding van het netwerk met 12 nieuwe stations in drie jaar. De projectorganisatie voor het landelijk netwerk is gebaseerd op vijf regionale clusters met coördinatoren. Er is één pilotschool benoemd als ontwikkellocatie voor het onderbouwproject. De ELO-ontwikkeling valt onder verantwoordelijkheid van de aanvrager, in de operationele fase wordt gewerkt met een verantwoordelijke en een beheerder per cluster. De bouw van nieuwe stations valt onder verantwoordelijkheid van de coördinator in samenspraak met de schoolleiding en de leraar natuurkunde.

Ruimte aan talent

VO04139

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Aloysius College	Oostduinlaan 50	2596 JP	Den Haag
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.H.M. de Vries	070 324 44 00	070 324 17 83	hvr@aloysius.nl

Betrokkenen bij het project

TU Delft; Oud-leerlingenvereniging Aloysius College; Het Koorenhuis; Zangschool Zuid-Holland; Digitaal Leren.

Samenvatting

Het VO heeft voor de leerlingen vaak een standaardaanbod. De enige variatie zit in de keuze voor leerwegen, sectoren en profielen. Binnen vakken is er nauwelijks differentiatie. Daarmee doet het onderwijs onvoldoende recht aan de verschillen tussen leerlingen, sluit het onvoldoende aan bij hun capaciteiten en interesses, is er onvoldoende

aansluiting met buitenschools leren en blijft veel talent onbenut. Dit project richt zich op de leerlingen van het VWO die uitzonderlijke talenten bezitten. Het huidige curriculum wordt onderzocht op leerstof die essentieel is voor het bereiken van de kerndoelen. Deze kern wordt gegoten in een ‘high impact program’ met een omvang van ongeveer tweederde van de huidige onderwijstijd. De leerlingen werken met verschillende werkvormen en leermiddelen. De vrijgekomen tijd wordt gebruikt voor verdieping van het kernprogramma of voor verbreding van specifieke kennis en vaardigheden over onderwerpen buiten het kernprogramma (bijv. psychologie, filosofie, beeldende vorming, andere talen, multidisciplinaire ontwerpen e.d.). Zowel in het kernprogramma als in het vrije deel wil het Aloysius College de buitenwereld meer de school in halen. Oud-leerlingen leveren casussen uit hun beroepspraktijk. De TU Delft ontwikkelt uitdagende opdrachten en stelt haar laboratoria en leerbronnen beschikbaar. Het Koorenhuis en de Zangschool Zuid-Holland leveren een bijdrage aan de culturele component van het vrije deel. Digitaal Leren ondersteunt de school bij het gebruik van de digitale leeromgeving Fronter.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 256.382

4.31

Vakintegratie

VO04141

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Agnieten College	Postbus 660	8000 AR	Zwolle
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. A. Runia	038 425 03 98	038 425 03 90	a.runia@agnietencollege.nl

Betrokkenen bij het project

Codename Future.

Samenvatting

Aanleiding voor het project is een aantal vragen van docenten in de onderbouw van het VMBO, o.a.:

- hoe sluit je praktisch aan bij de nieuwe kerndoelen en de vakkenintegratie?
- hoe bouw je een goede structuur om van vakinhoud naar vakvaardigheden te komen?

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 30 juni 2006	€ 159.097

- hoe maak je de leerling meer verantwoordelijk voor zijn eigen leerproces?

Het antwoord op deze vragen wordt gezocht in het (als pilot) starten van de brugklas BK voor Zorg&Welzijn, Economie, Landbouw en Techniek, waarin een voor de leerlingen aantrekkelijker programma wordt aangeboden met behulp van Workspace van Codename Future, een laagdrempelige digitale leeromgeving. Die maakt het mogelijk leerarrangementen samen te stellen die aansluiten bij de individuele belangstelling, capaciteiten en competenties van de leerling. Een deel van de vakken wordt geïntegreerd aangeboden en de middagen op school worden gereserveerd voor projectmatig onderwijs. Er wordt gewerkt met een portfolio, een POP en een competentiedossier. In het project is sprake van leerlinggestuurd onderwijs met de docent als coach. Om het les- en projectmateriaal te laten aansluiten bij de leefsituatie van de leerling, worden de weekkranten voor het VO van het NRC-Handelsblad bewerkt in Workspace. De leerling kan zijn ouders inzicht geven in zijn leerproces door een speciale oudermodule in de digitale leeromgeving.

4.32

Inspireren tot Leren

VO04183

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Geref. SG Randstad	Valenciadreef 15	3067 WL	Rotterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.F. Walinga	010 286 29 69	010 456 45 17	walinga@gsr.nl

Betrokkenen bij het project

Geref. SG Greijdanus; Gomarusschool (Groningen); Geref. SG Guido de Bres; ROC Zadkine; CPS; GPC; Astrix; Integron.

Samenvatting

De gereformeerde scholengemeenschap Randstad wil het onderwijs in een andere richting buigen. Een nulmeting onder leerlingen geeft aan dat de tevredenheid over de lessen niet groot is.

Leerlingen moeten geïnspireerd worden door te leren in een zinvolle context, ondersteund door geïntegreerde leergebieden. Men wil het

aanvangsleren en het prestatiegericht leren koppelen en komen tot een nieuw samenhangend onderwijsconcept: het inspirerend leren. Doel van het project is de herinrichting van het avo-onderwijs door het ontwerpen van competentiegericht leerinhouden in de brugklassen van het HAVO/VWO en de VMBO-theoretische leerweg waarbij voor leerlingen een functionele koppeling wordt gelegd tussen aanvangsleren en prestatiegericht leren. De prestaties van de leerlingen krijgen hun neerslag in digitale portfolio's.

De beoogde projectresultaten zijn:

- modules voor aanvangsleren
- herinrichting van ondersteunende, geïntegreerde leergebieden
- een prestatiecurriculum waarin de samenhang is aangebracht
- digitaal portfolio
- competentieontwikkeling docenten

Middels diverse pilots worden de projectresultaten geïmplementeerd. Eerst in de brugklas en de VMBO theoretische leerweg 3e jaar. Daarna vindt implementatie in de andere leerjaren plaats.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 300.000

4.33

Ontschotte bovensectorale bovenbouw in het VMBO

VO04191

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Open Scholengemeenschap Bijlmer (OSB)	Gulden Kruis 5	1103 BE	Amsterdam Zuidoost
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. A. de Wit	020 690 90 50	020 690 83 29	osb@euronet.nl

Betrokkenen bij het project

Emma College; Blariacum College; Montessori College Groesbeek; Cito; BDF-adviesgroep.

Samenvatting

Kinderen moeten al in het tweede jaar van het VMBO een beroepskeuze maken. Voor veel leerlingen komt die keuze te vroeg, waardoor zij later moeten omschakelen. In dit project wil men een systeem ontwerpen dat binnen de school voor elke sector hetzelfde is. Het hele onderwijs in alle sectoren en afdelingen hanteert dezelfde

didactiek. Hiertoe worden nieuwe onderwijsmodulen ontworpen. Docenten moeten een andere aanpak volgen. Samenwerking van beroepsgerichte en AVO-docenten wordt geïntensiveerd. De leerling staat centraal en wordt individueel begeleid.

De projectresultaten zijn: een competentiematrix, een opleidingsmodel voor de VMBO-bovenbouw, een leerplanschema voor de hele opleiding (gecontroleerd vanuit de exameneisen), projecten, cursussen en trainingen, een experimenteel examen voor een sectorvak en een beroepsgericht vak in de nieuwe opzet. Ten slotte wordt een begeleidingssysteem ontwikkeld.

De motivatie van leerlingen om te leren wordt verhoogd, zij kunnen hun beroepskeuze uitstellen en eerst ontdekken waar hun belangstelling ligt. De schoolorganisatie wordt flexibeler, de motivatie van docenten (met nieuwe rollen) sterker en het contact tussen leerlingen en docenten beter.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 30 september 2007	€ 194.000

4.34

Kameleonproject 'adaptief leren'

VO04197

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Lorentzgroep, deelschool Maarten van Rossem	Groningensingel 1235	6835 HZ	Arnhem
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R. Cannegieter	026 320 01 21	026 320 01 35	rcannegieter@maartenvanrossem.nl

Betrokkenen bij het project

Universiteit Twente; Cito; Hogeschool Arnhem Informatica.

Samenvatting

Door de invoering van de leerwegen in het VMBO moet een leerling alle vakken binnen zijn leerweg op hetzelfde niveau volgen en afsluiten. De leerstof sluit vaak niet aan bij de 'zone van naaste ontwikkeling' van de leerlingen, wat leidt tot motivatieproblemen, beperkte ontwikkelingsmogelijkheden en een toename van uitval en doubleurs.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 204.203

In dit project wordt een curriculum voor adaptief leren ontwikkeld voor de onderbouw van het VMBO. De leerlingen krijgen de leerstof per vak aangeboden volgens het best aansluitende programma uit de bestaande leerwegen. Zij lopen de leerstof, grotendeels zelfstandig, in kleine eenheden door. Hierbij maken zij in het komend schooljaar voor het eerst gebruik van een Open Leercentrum en van weektaakkaarten. De leerstofeenheden worden gedigitaliseerd in een elektronische leeromgeving. Hieruit kan een docent automatisch de taakkaarten genereren, waarbij het niveau per vak gedifferentieerd kan worden aangeboden. Ook wordt een digitaal toetsingssysteem ontworpen en wordt het leerlingvolg- en rapportagesysteem aangepast. Adaptief leren moet een positief effect hebben op de motivatie, het zelfvertrouwen, het leerrendement per vak, de ontplooiingsmogelijkheden en het plezier in leren. Dit wordt gemeten met Cito-resultaten, enquêtes en gestandaardiseerde toetsen en door gebruik te maken van een controlegroep. De docenten worden geschoold zodat zij in staat zijn om adaptief onderwijs te verzorgen.

4.35

Motiverend Onderwijs

VO04211

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
<i>Petrus Canisius College</i>	<i>Blekerskade 11</i>	<i>1814 CG</i>	<i>Alkmaar</i>
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
<i>Dhr. R.H.V. Westra</i>	<i>072 535 35 40</i>	<i>072 511 10 24</i>	<i>r.westra@pcc.nu</i>

Betrokkenen bij het project

Amstel Instituut; De Praktijk.

Samenvatting

De invoering van ICT binnen de bèta-vakken is niet voldoende gebleken om de motivatie van de leerlingen van HAVO 4 voor het leren te vergroten. Men blijft ook nog teveel gefixeerd op het behalen van het eindexamen. De oplossing voor dit probleem wordt gezocht in het samen laten werken van leerlingen met verschillende achtergrond en profielkeuze aan een tweetal ICT-projecten. Daarbij krijgen

zij meer vrijheid in onderwerpkeuze binnen de thema's 'sport' en 'waterkwaliteit'. Het enthousiasme van de leerlingen komt op de eerste plaats, het behandelen van de examenstof op de tweede. De twee projecten duren elk vier weken, zijn gericht op ICT-gebruik (Coach, Dataloggers, Videometen) en maken gebruik van probleem-oplossend, onderzoekend, ontwerpend, projectmatig en vakoverstijgend werken. Vanwege de relatieve vrijheid van onderwerpkeuze, leert de leerling vanuit zijn eigen motivatie. Ook moeten de leerlingen de resultaten aan elkaar presenteren.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
<i>HAVO</i>	<i>10 januari 2005 tot 30 juni 2007</i>	<i>€ 31.355</i>

4.36

Experimentele Leerlijn Bewegen

VO04233

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
CVO 't Gooi	Postbus 153	1200 AD	Hilversum
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. C.A. Westerdijk	035 621 57 51	035 624 85 61	westerdijk.comenius@planet.nl

Betrokkenen bij het project

Comenius College; De Savornin Lohman; Hilfertsheem Beatrix.

Samenvatting

Meer practicum draagt bij tot een hogere motivatie voor leerlingen. Echter, in alle leerjaren en afdelingen in de bètavakken blijkt dat een natuurwetenschappelijk experiment, uitgevoerd door of voor een leerling, weinig bijdraagt aan de theoretische vaardigheid. Het rendement van de practica is te laag.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 104.895

Het doel van dit project is dat leerlingen meer leren van onderzoeken en dat ze actiever en zelfstandiger gaan leren. Hiervoor worden twee activiteiten uitgevoerd:

1. Het ontwikkelen van een leerlijn 'bewegen', voor alle leerjaren.
Dit omdat dit onderwerp als een rode draad door het gehele natuurkunde- en techniekonderwijs heenloopt. Er worden practica ontworpen die zeer nauwkeurig zijn toegesneden op het niveau van de leerling en goed zijn geïntegreerd met de theorie. Inzet van ICT is hierbij belangrijk;.
2. Het ontwikkelen van een systeem van onderlinge hulpverlening tussen studenten. Hierbij kunnen leerlingen uit hogere jaren ondersteuning bieden aan jongerejaars. Voor jongerejaars is een belangrijk leereffect dat ze leren bijtijds en effectieve hulp te zoeken. De onderlinge hulpverlening krijgt op verschillende manieren vorm: directe hulp van ouderejaars tijdens een practicumles of tijdens studie-uren en hulp via een internetforum voor en door leerlingen. Verder kunnen leerlingen worden

ingeschakeld bij het ontwikkelen van practica en bij het onderhoud en beheer van het internetforum en de vraagbaak. Ook voor deze activiteit is ICT onontbeerlijk.

Na de beginfase, waarbij de vakken natuurkunde en techniek betrokken zijn, wordt het thema 'bewegen' doorgetrokken naar de vakken biologie en lichamelijke opvoeding. Als het systeem van onderlinge hulpverlening goed werkt kan dit schoolbreed worden ingezet. De samenwerking met vervolgoopleidingen moet ervoor zorgen dat ouderejaars leerlingen vragen kunnen stellen aan studenten van een HBO of universitaire opleiding.

De leerling zal door dit begeleidingssysteem met andere manieren van leren en actief hulp vragen en -geven te maken krijgen. Voor het onderwijs is dit nieuw. In het VO wordt namelijk nog weinig gebruik gemaakt van de kennis van de leerlingen bij de begeleiding. Het is bijna altijd de docent die de vragen beantwoordt.

4.37

VMBO, Yes!

VO04244

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Heerenlanden College	Eksterlaan 48	4143 AC	Leerdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.W. Constandse	0345 61 35 31/61 23 88	0345 61 84 72	co@heerenlanden.nl

Betrokkenen bij het project

Chr. College Schaersvoorde; Ulenhof College (Locatie Vorden); Bureau voor Educatie en Arbeid (Gorinchem); Isis Voortgezet Onderwijs (Utrecht); Besturenraad Voorburg; Cornelissen Communicatie; WDL Leerarchitectuur; SLO.

Samenvatting

In dit samenwerkingsproject werken drie scholen samen aan drie problemen: het verbrokkelde leerproces, de traditionele schoolaanpak en een te grote verantwoordelijkheid van de docent

voor het leerproces. Het project bestaat uit vier deelprojecten:

1. Het inrichten van de leeromgeving techniek door leerlingen en docenten (Heerenlanden College, Leerdam). Resultaten: geen doublures, meer belangstelling voor techniek, een betere aansluiting met ROC-opleidingen, integratie van algemene vakken in de techniek;
2. Het op een competentiegerichte wijze werken aan kerndoelen in de brugperiode (Heerenlanden College). Resultaten: samenhang tussen de verschillende vakken door het werken met projecten, zes projecten op jaarbasis, leerlingen leren vooral competentiegericht;
3. Informele leerervaringen opnemen in de eindtermen van de opleiding (Christelijk College Schaers-voorde, Aalten en Ulenhof College, Vorden). Resultaten: een format voor portfolio's, inventarislijsten, lijsten van kerndoelen en een puntensysteem;
4. Intersectoraal onderwijs voor VMBO-Groen leerlingen (Ulenhof College). Resultaat: verbreden van beroepsperspectieven van leerlingen in de sector LNO.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 300.000

Het gezamenlijk werken aan de veranderingsprocessen moet op alle scholen bewust een leerwerkgemeenschap bevorderen. Bovendien wordt er een gezamenlijk leernetwerk opgericht als een schil rond de vier deelprojecten. Dit moet onder meer verankering en verspreiding van de projectresultaten waarborgen.

4.38

Brandnieuw

VO04005

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Don Bosco College	Postbus 23	1130 AA	Volendam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J. Braakman	0299 39 92 94	0299 39 92 91	jbraakman@donboscollege.com

Betrokkenen bij het project

Brandweer Edam-Volendam

Samenvatting

Het Don Bosco College in Volendam is betrokken bij de invoering van de nieuwe, landelijke VMBO-opleiding Sport, Dienstverlening & Veiligheid (SDV). In tegenstelling tot de componenten sport en dienstverlening is het, door regelgeving en specifieke omstandigheden, voor de richting veiligheid veel moeilijker om realistische leeromgevingen te creëren.

In dit project gaat de school, mede ingegeven door de Volendamse cafébrand in nieuwjaarsnacht 2001, samenwerken met de brandweer in Volendam. Voor leerlingen in leerjaar drie wordt een aantal buitenschoolse opdrachten uitgewerkt in en rond de brandweerkazerne en het rijdende materieel van de brandweer. Deze opdrachten (leerwerktafen, prestaties) hebben betrekking op de modules ARBO, brandveiligheid en bedrijfshulpverlening. De leerlingen moeten in dit project in reële situaties aan praktijkmensen bewijzen dat ze competent zijn. Dit zal naar verwachting resulteren in een grotere mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid, een snellere groei en een hoger niveau van een aantal kerncompetenties alsmede een steviger motivatie bij de leerlingen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 augustus 2004 tot 1 augustus 2007	€ 34.047

4.39

Bea Power

VO04034

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Terra College	Beatrijsstraat 12	2531 XE	Den Haag
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R.J. van Pagée	070 384 00 00	070 380 96 83	vanpagee@wanadoo.nl

Betrokkenen bij het project

Stg. Welzijn Escamp, APS, Stg. WESP, Centrum 16/22.

Samenvatting

De sector Economie van het Terra College ontvangt veel leerlingen die de theoretische leerweg niet halen. Men doet er alles aan om deze teleurgestelde en ongemotiveerde leerlingen binnen de school te houden. De uitstroom blijft echter onaanvaardbaar hoog. In dit project wordt een stap gezet naar zinvol en betekenisvol onderwijs.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 1 augustus 2006	€ 86.741

Drie lopende initiatieven worden aan elkaar gekoppeld, zodat zij elkaar versterken:

1. Uitzendbureau Bea-Power, opgericht in het kader van de leerlingparticipatie;
2. Een deel van de lessen Nederlands laten vervallen t.b.v. ondersteuning van 'talige activiteiten' bij de algemene en beroepsgerichte vakken;
3. Het portfolio als ontwikkelingsinstrument.

Het resultaat is een uitzendbureau waar leerlingen realistische opdrachten kunnen zoeken en uitvoeren in eigen tempo, op de manier en met de partners die ze zelf kiezen. Zo wordt ingespeeld op de talenten en behoeften van de leerlingen. De opdrachten zijn niet alleen afkomstig van de school (bijv. een rondleiding geven) of van gemeentelijke organisaties (bijv. figureren in een educatieve film), maar ook van de leerlingen zelf (bijv. een examenfeest organiseren). Bij talige activiteiten kunnen de leerlingen gebruik maken van

taalcoaches. De leerlingen leggen hun prestaties en competenties vast in het portfolio en hebben regelmatig een POP-gesprek met hun mentor.

Het uitzendbureau is voor de leerlingen opzettelijk niet verplicht. Het levert hen uitsluitend positieve ervaringen op, zodat de leerlingen elkaar vanzelf stimuleren om er gebruik van te maken. Het uitzendbureau helpt, stimuleert, structureert, denkt mee en prijst de leerlingen de hemel in als het is gelukt.

Door samenwerking met het wijkcentrum ontstaan er mogelijkheden als wijkwandelingen met bewoners van zorgcentra, een schoonmaakactie en een cursus 'Word' voor ouderen.

4.40

Op weg naar generieke en specifieke kwaliteit

VO04044

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Thorbecke Scholengemeenschap	Postbus 624	8000 AP	Zwolle
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P.G. Gransbergen	038 456 45 60	038 453 58 45	Gra@tsgzwolle.nl

Betrokkenen bij het project

OSG Erasmus (Almelo); OSG Steenwijk; SportService Zwolle; Sportraad Overijssel; Het Amsterdams Lyceum; IVLOS RIMA Educatie; Onioth; Codename Future; Teletop.

Samenvatting

Het traditionele onderwijs blijkt steeds minder toereikend om het leerproces te stimuleren: de doorstroom en het rendement van de onderbouw nemen af. Leerlingen tonen in buitenschoolse situaties competenties die in de schoolse context wenselijk zijn. De aanvrager

is sinds een aantal jaren op zoek naar een nieuw onderwijsconcept, gericht op een activerende didactiek en een hoger rendement. Sinds 1997 zijn binnen het leerwegondersteunend onderwijs ervaringen opgedaan met 'Kennis als Gereedschap'. In het verlengde hiervan is in de onderbouw gestart met 'Taak en Toets', waarin de docent verantwoordelijk is voor de prestatie van de leerling. In het project 'Op weg naar generieke en specifieke kwaliteit' worden de opgedane bevin-
dingen opgenomen in een nieuw onderwijsconcept. Dat concept is gebaseerd op het sociaal-constructivisme. Nieuwe elementen zijn: de wijze van leren, het aanbod van het curriculum en onderwijs, de rollen van de docent, en de toetsing. Op basis van een tussentijdse evaluatie van de lopende onderwijsvernieuwing is gekozen voor verbetering van de generieke en specifieke kwaliteit van de school, dat wil zeggen gericht op alle leerlingen en specifieke groepen leerlingen. Voor alle leerlingen wordt een stimulerende leeromgeving ontwikkeld, waarin vakoverstijgend wordt gewerkt, binnen- en buitenschools leren op elkaar wordt afgestemd en digitaal wordt

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	30 augustus 2004 tot 1 augustus 2007	€ 300.000

geleerd. Tevens worden onderwijsaanbod en toetsing beter afgestemd. De specifieke groepen leerlingen krijgen drie leerroutes aangeboden die tegemoet komen aan hun capaciteiten en interesses: Technasium, Fast Lane English en breedtesport. Het project leidt tot een hogere generieke kwaliteit van het onderwijs, door een betere aansluiting van onderwijsaanbod en toetsing (Taak en Toets) en een stimulerende leeromgeving. In die nieuwe leeromgeving staan vakoverstijgend werken, koppeling van binnen- en buitenschools leren, en digitaal leren centraal. Het leerrendement neemt toe: jaarlijkse afname van doubleren en 'afstroom' (5%) en jaarlijkse toename van de 'opstroom' (3%).

4.41

Een natuurlijke leeromgeving voor Bèta en Techniek

VO04074

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Röling College, vestiging Belcampo	Postbus 9480	9703 LR	Groningen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. S.A.M. Rohde	050 547 41 41	050 547 41 42	admin@belcampo.nl / s.rohde@belcampo.nl

Betrokkenen bij het project

Jet Net / NAM; Rijksuniversiteit Groningen, faculteit Wis-& Natuurkunde; Vensterwijk Beijum; Stadsdeelcoördinator Noorddijk.

Samenvatting

De tot nu toe doorgevoerde vernieuwingen op het Belcampo hebben nog te weinig effect op het leren van leerlingen en de school wordt nog te veel gehinderd door oude onderwijsgewoonten. Men vindt hierdoor nog geen oplossing voor het geconstateerde knelpunt: demotivatatie van leerlingen en onderbenutting van de talenten van de

leerlingen door een te weinig uitdagend onderwijsaanbod. Daarnaast is geconstateerd dat te weinig leerlingen kiezen voor een technische vervolgstudie.

Voor de HAVO/atheneum-1 klassen wil men een nieuw onderwijsprogramma Bèta en Techniek invoeren gebaseerd op scenario 4 van de Taakgroep Vernieuwing Basisvorming. Hierin spelen werken in leergebieden van samenhangende vakken, werken met prestaties, werken met workshops, lessen en masterclasses een rol. In het project wordt een voorbereiding gemaakt voor de start in het 2e leerjaar en wordt de koppeling aan de bètaprojecten in de bovenbouw gerealiseerd.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 augustus 2006	€ 259.547

De beoogde resultaten zijn:

- onderwijsprogramma onderbouw Bèta en Techniek
- coachings-/begeleidingssysteem
- leerling-volg-jezelf-systeem
- beoordelingssysteem
- leermanagementsysteem

Door dit project worden de vele talenten van de HAVO/atheneum-leerlingen benut en moet een toename van de populariteit en imagoverbetering van de exacte vakken zijn bereikt.

4.42

Beroepsoriëntatie VMBO-t

VO04098

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Bonaventura College	Mariënpoolstraat 4	2334 CZ	Leiden
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P. Rhebergen	071 517 55 51	071 515 65 77	p.rhebergen@bonaventuracollege.nl

Betrokkenen bij het project

ROC Leiden; ID College.

Samenvatting

De aansluiting van de theoretische leerweg van het VMBO (VMBO-t) op het MBO laat te wensen over. Het VMBO-t biedt een te gebrekkige oriëntatie op het beroepsgerichte vervolgonderwijs en de uitval in de niveaus 3 en 4 is hierdoor relatief groot. De huidige trajecten beroepsoriëntatie en –begeleiding binnen het VMBO-t zijn onvoldoende in staat de problemen op te vangen.

Het beoogde resultaat is een leerprogramma voor 240 studiebelastingsuren voor alle leerlingen VMBO-t in geheel klas 3 en in de eerste helft van klas 4. De leerlingen werken gedeeltelijk binnen en gedeeltelijk buiten de school middels mini-stages in bedrijven en werkzaamheden in samenwerking met MBO-studenten. De werkervaringstrajecten worden opgezet volgens een trechtermodel: eerst breed (oriënterend, kennismakend met diverse sectoren) en later meer toegespitst (verdiepend). Tevens wordt een begin gemaakt met de invoering van het leerlinggebonden loopbaandossier (portfolio).

Dit leerprogramma moet leiden tot het maken van een betere en meer gefundeerde keuze voor de vervolgopleiding in het MBO en het vergroten van de slaagkans in het vervolgonderwijs doordat de leerlingen een aantal sleutelcompetenties hebben. Daarnaast ontwikkelt de leerling een gedegen zelfbeeld waarin, naast het eigen kunnen en kennen, ook de persoonlijke voorkeuren bekend zijn.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	13 december 2004 tot 1 oktober 2007	€ 93.135

4.43

Het Almeerse College

VO04104

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Openbaar Onderwijs Almere	Postbus 60276	1320 AH	Almere
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. H. de Jong	036 546 39 84	036 540 63 54	H.de.Jong@bca-boo.nl

Betrokkenen bij het project

Edu-Assist

Samenvatting

Om de betrokkenheid en motivatie van de leerlingen te vergroten willen de drie Almeerse scholengemeenschappen voor openbaar onderwijs (Echnaton, Daltonschool Helen Parkhurst en De Meergronden) gezamenlijk 'Het Almeerse College' inrichten. Dit is een binnenschools cursusinstituut, waarin het cursusaanbod en alle activiteiten daaromheen georganiseerd en uitgevoerd worden door

de leerlingen van de drie VO-scholen. De leerlingen bepalen zelf welke cursussen voor volwassenen worden aangeboden, hoe dat georganiseerd moet worden, hoe ze hun cursisten werven en hoe ze de betaling regelen. De leerlingen voeren deze activiteiten uit als onderdeel van hun reguliere onderwijsprogramma. Het leren van de leerlingen wordt versterkt omdat ze de leerstof, opgedaan op school, overdragen op anderen. Naast inhoudelijke kennis ligt het accent ook op het ontwikkelen van sociale vaardigheden.

ICT (internet, elektronische werkomgeving, digitale portfolio's) speelt een belangrijke rol in de vormgeving van Het Almeerse College om de leervorderingen en resultaten van de leerlingen te volgen.

Vernieuwende aspecten zijn dat leerlingen van alle niveaus structureel met elkaar samenwerken en zelf het aanbod van onderwijsactiviteiten bepalen. In dit project wordt voortgebouwd op eerdere ervaringen met het uitvoeren van buitenschoolse prestaties.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 300.000

4.44

Taalmaat

VO04118

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Johan de Witt College	Laan 20	2512 GN	Den Haag
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R. Kluiters	070 306 70 68	070 322 80 33	kts@jwc.nl

Betrokkenen bij het project

Mondriaan Onderwijs Groep

Samenvatting

Het Johan de Witt College heeft een opleiding Praktijkonderwijs voor Nieuwkomers, waar leerlingen worden getraind op zelfstandig functioneren en worden voorbereid op het functioneren op de arbeidsmarkt. Het taalonderwijs speelt hierbij een belangrijke rol. Deze doelgroep kan vaak nog niet zelfstandig de juiste stappen zetten die nodig zijn voor een goed verloop van hun

(school)loopbaan, waardoor sommigen vroegtijdig uitvallen. Zij hebben ondersteuning en structuur nodig bij de verdere invulling van hun loopbaan.

In dit project worden, samen met de Mondriaan Onderwijsgroep, doorlopende leerlijnen voor nieuwkomers op het gebied van NT2 ontwikkeld. De leerlijnen richten zich op Veiligheid, Techniek, Facilitair/Horeca (niveau 1) en Economie (niveau 2). De leerlingen worden zodanig voorbereid op doorstroming naar vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt, dat de kans op vroegtijdige uitval zo veel mogelijk wordt beperkt.

Belangrijke onderdelen van de leerlijnen zijn:

- Een taalportfolio (conform de handleiding portfoliomethodiek van het Cinop), waarin nieuwkomers hun vorderingen en presentaties bijhouden;
- Leerstofonafhankelijke toetsing en assessment;

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 september 2004 tot 1 juli 2007	€ 229.933

- Het Common European Framework of Reference als referentiekader voor de leerlijn (CEF-normen), zodat taalvaardigheid op uniforme wijze wordt uitgedrukt.

Daarnaast worden instrumenten ontwikkeld om de intake en de interne en externe doorstroming te verbeteren. Aan de hand van de intake wordt het leerstofaanbod op maat ingevuld. Centraal staat het principe 'leren door doen', waarbij praktijkgerichte opdrachten worden gemaakt. Bij het ontwikkelen van de leerlijn worden de inhoud en het niveau van de opleiding en de vervolgopleiding, met name de taaltrajecten, op elkaar afgestemd.

4.45

Complementair Werken

VO04178

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
RSG De Borgen / De Esborg	Postbus 208	9350 AE	Leek
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J. Oosterloo	050 501 58 09	050 501 69 83	j.oosterloo@sgdeborgen.com

Betrokkenen bij het project

Noorderpoort College, unit VMBO; praktijkonderwijs;
RSG De Borgen Esborg; De Bolster; De Stiep; Gomarus;
Kon. Inst. voor Doven H.D. Guyot; Erasmus;
PINN Van Heemskerckschool; PINN, Th. Hart de Ruyterschool,
Menso Alting College; Star Numan; Provinciaal Centrum voor
Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen; RBO Groningen.

Samenvatting

Leerlingen van het praktijkonderwijs kunnen met de juiste begeleiding een volwaardige plek in de samenleving verwerven. Juist deze leerlingen leren niet alleen op school, maar ook in de praktijk, in het vrijwilligerswerk, thuis, achter de computer en in het dagelijks leven van elkaar en van anderen. Om dat te versterken moeten ouders, samenleving, andere scholen, vrijwilligersorganisaties, uitkeringsinstanties en zorginstanties complementair werken. Zij moeten elkaar aanvullen om de schoolverlater adequaat toe te rusten bij wonen, scholing, werken en vrijetijdsbesteding.

In dit project werken twaalf scholen voor praktijkonderwijs, Regionale Expertise Centra, doven-scholen, mytylscholen en het Voortgezet Speciaal Onderwijs (allen in Groningen) samen aan beter onderwijs voor de leerling. Zo kunnen de scholen veel van elkaar leren van de manier waarop vergelijkbare leerlingen op verschillende scholen leren. De samenwerking leidt tot minder versnippering en meer

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 176.753

differentiatie en deskundigheid. De scholen hebben drie speerpunten gekozen:

1. uitbouwen van de samenwerking met andere partners, ook in Friesland en Drenthe;
2. nieuwe leermethoden ontwikkelen voor meervoudig gehandicapte leerlingen, waarbij nadrukkelijk wordt uitgegaan van hun individuele mogelijkheden (een leven lang leren voor iedereen, dus ook voor deze doelgroep) en waarbij het behalen van een startkwalificatie centraal staat;
3. ontwikkelen van een schooloverstijgend leerlingvolgsysteem via Internet, zodat alle betrokkenen goede informatie over de leerlingen krijgen.

4.46

Dienstencentrum: Buitenschools Leren

VO04184

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Chr. SG Veenendaal	Postbus 234	3900 AE	Veenendaal
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. D. Looyé	0318 55 70 10	0318 55 70 35	d.looye@de-csv.nl

Betrokkenen bij het project

Organize to Learn

Samenvatting

Het project is een onderdeel (experiment) van de nieuwe aanpak van het totale onderwijs van de CSG Veenendaal. Men wil de leerlingen van VMBO en Praktijkschool veel meer dan tot nu toe in contact brengen met relevante organisaties in de omgeving van de school. Achterliggende gedachte is hen te leren functioneren in de samenleving met ruimte voor oriëntatie, vakmanschap en persoonlijke

ontwikkeling. Buitenschools leren is volgens de aanvrager de beste oplossing. Bovendien wordt met de voorgestane oplossing het probleem van te weinig stageplekken opgelost.

Het projectresultaat is een dienstencentrum, dat gerund wordt door docenten en leerlingen van de school en dat alle contacten van de school met de omgeving reguleert en faciliteert. In het centrum voeren de leerlingen diensten uit op het gebied van b.v. oppassen, machineverhuur, verhuur van ruimtes, reparatie van fietsen en catering. De leerlingen doen vakmatige kennis op en worden tevens in staat gesteld hun sociale vaardigheden en competenties te ontwikkelen in een realistische situatie. Dat zal hen beter motiveren om te leren. Na een voorbereidingsperiode moet het dienstencentrum in januari 2005 van start gaan voor een periode van twee schooljaren. Daarna zal worden gezien of en hoe het project een permanente status krijgt binnen de school.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs/VMBO	1 september 2004 tot 30 juni 2006	€ 64.575

Buitenstebinnen. Praktijkschool? Een school om trots op te zijn.

VO0206

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Het Veer	Postbus 10315	1301 AH	Almere
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. B. Hoek	036 533 81 41	036 533 81 26	info@hetveeralmere.nl

Betrokkenen bij het project

Edu-Assist

Samenvatting

Het Veer is een school voor praktijkonderwijs in Almere. Op deze school zitten jongeren tussen 12 en 18 jaar met een IQ van 55 tot 85. Naast de onderwijskundige en pedagogische aandacht speelt extra zorg, vaak geleverd door externe organisaties, een belangrijke rol. Dit is echter nog onvoldoende om de leerlingen echt voor te bereiden op de arbeidsmarkt. De school wil echt onderdeel gaan uitmaken van de

omgeving en de omgeving een onderdeel laten worden van de school.

Het doel van het project is het ontwikkelen van een methodiek voor praktijkonderwijs, waarbij het leren van elke individuele leerling centraal komt te staan terwijl tegelijkertijd het samenwerkend leren van leerlingen en docenten in teams een belangrijke schakel zal zijn. Nadat een leerling de school binnenkomt worden zijn of haar ambities, wensen en talenten vastgelegd in een persoonlijk leertraject. Dit leertraject bestaat uit praktijkprojecten, lestassen en klassikale lessen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 198.283

De praktijkprojecten staan centraal in het onderwijs. Leerlingen bedenken en voeren de projecten zelf uit zoals het opzetten van een webwinkel, het organiseren van een rapwedstrijd, opzetten van een klussenteam etc. De docent fungeert als praktijkprojectbegeleider. Als de leerlingen niet met projecten bezig zijn, gaan ze naar een

algemene werkruimte (profielwerkruimte) en werken aan leeractiviteiten uit hun digitale lestas. Samen met de studiebegeleider heeft de leerling de digitale lestas gevuld met leeractiviteiten op maat. De digitale lestas is ondersteunend aan het uitvoeren van de praktijkprojecten. Daarnaast blijven er lokalen bestaan waar groepslessen worden gegeven.

Het onderwijstraject wordt bijna geheel ondersteund met ICT. In elke profielwerkruimte kunnen leerlingen aan de computer werken, het assessment wordt gedigitaliseerd, er is een digitaal portfolio en een digitale agenda zodat de begeleider weet waar een leerling is en wat hij/zij doet.

Bij deze vormen van onderwijs leren de leerlingen beter samen te werken, beter te communiceren en dit sluit het beter aan bij de individuele leerbehoefte en leervermogen.

4.48

Leertrajecten op maat

VO0214

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Regionale SG Enkhuizen	Boendersveld 3	1602 DK	Enkhuizen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. M.A.G. Kuper	0228 35 08 00	0228 35 08 01	r.kuper@rsg-enkhuizen.nl

Betrokkenen bij het project

–

Samenvatting

Verskillende problemen zijn aanleiding voor dit project. Allereerst blijkt de school een veel minder uitdagende (leer)omgeving dan de wereld buiten de school. Verder sluit het VO slecht aan op het PO en WO voor wat betreft de didactiek (zelfstandig werken), waardoor er sprake is van onnodig veel uitval. Ten slotte worden de nieuwe inzichten over leren uit wetenschappelijk onderzoek te weinig

geïntegreerd in het (VO)onderwijs. De oplossing wordt gezocht in de ontwikkeling van Leertrajecten, een samenhangend functioneel ontwerp van relaties tussen leerling, leerbron en leeromgeving. Daarbij wil men een grote rol aan ICT toekennen. De Leertrajecten gaan uit van het sociaal constructivisme (betekenisgericht leren). De leerling is actief bezig met ontdekken, ervaren, imiteren, toepassen, analyseren, redeneren en reflecteren. Het leren van de leerling wordt op een aantal manieren beïnvloed:

- ervaren van de eigen leerstijl en de mogelijkheid andere leerstijlen te ontdekken en onderzoeken;
- aanbieden van gedifferentieerde leeromgevingen, zowel fysiek als virtueel (elke afdeling heeft een eigen fysiek domein);
- aanbieden van de Leertrajecten op maat via een extranet-omgeving van de school;

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 239.004

Concrete projectresultaten zijn: verdere inrichting van de leerdomeinen, een format voor Leertrajecten op maat en zes leertrajecten per leerjaar in VMBO 2 en 3 en in Brugklas 1. Verwacht wordt dat het onderwijs beter aansluit bij de leef- en belevingswereld van de leerlingen, dat zij verantwoordelijk zijn voor het eigen leerproces en betere leerprestaties leveren.

Leren op maat

VO0261

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Montaigne Lyceum	Veenweg 32	2631 CL	Nootdorp
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P.H. Post	015 361 91 40	015 361 99 55	p.post@esloo.nl

Betrokkenen bij het project

De zes Esloo-scholen; SLO; Scala Media.

Samenvatting

De aanvrager geeft aan dat de school veel geleerd heeft van de experimenten in het kader van de Taakgroep Vernieuwing Basisvorming, maar gemerkt heeft dat de daarin gebruikte leermiddelen niet passen in de opvattingen van de school over het leren van de leerling. In dit project wil men, op het niveau van VMBO en van HAVO/VWO, lesmateriaal ontwikkelen dat thematisch van opbouw en

vak- en leergebiedoverstijgend is; aansluitend op leerstijl/ werkwijze/interesse van leerlingen; met digitale leerobjecten op maat (voor leerlingen met achterstanden). Het gaat om een aanpak op maat gesneden van de school. Men wil daartoe een raamwerk ontwikkelen dat ook door andere scholen goed te gebruiken is. Men gaat dat raamwerk uitwerken voor het onderwerp 'Olympische spelen 2020'. Het raamwerk bestaat uit een onderwerp onderverdeeld in een aantal thema's en voor elk thema een basisles en diverse opdrachten. Het onderwerp wordt uitgevoerd in 23 lessen van 70 minuten en er worden voor 60 uur opdrachten ontwikkeld. Binnen het onderwerp 'Olympische spelen 2020' geven de leerlingen zelf vorm aan een internationale helpdesk voor de Spelen. In de uitwerking worden de moderne vreemde talen geïntegreerd. Leerlingen vertegenwoordigen diverse landen die mondeling en schriftelijk overleggen over de taak en functie van de helpdesk. Leerlingen zullen voor deze helpdesk in drie talen teksten opstellen, teksten vertalen, teksten redigeren, telefonisch vragen beantwoorden en woordenlijsten rond het

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 105.336

onderwerp opstellen en deze toevoegen aan hun woordenschat. De leerlingproducten worden verzameld in een digitaal functionerende helpdesk, die men door een prominent lid van het Nederlands Olympisch Comité in werking wil laten stellen.

Door de leerlingen met een betekenisvol onderwerp en met aantrekkelijk (deels digitaal) lesmateriaal - in eigen leerroutes - aan de slag te laten gaan, verwacht men dat de leerling beter leert en het geleerde beter beklijft.

4.50

Leren in bedrijf

VO04003

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Fioretti College Veghel	Postbus 280	5460 AG	Veghel
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R.W.J.A. Eekhof	0413 34 05 75	0413 35 33 80	ree@fioretticollege.nl

Betrokkenen bij het project

Udens College; Commanderij College; ROC De Leygraaf; Fontys Hogescholen; Starren BV; Eldorado Groep.

Samenvatting

Teveel leerlingen van het VMBO-t stranden in het eerste leerjaar van het MBO, omdat de scheiding tussen ROC en VMBO te groot is, de VMBO-leerlingen geen goed beeld hebben van de opleidingen en beroepen, de docenten elkaars terrein niet voldoende kennen en de aanpak teveel verschilt.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 augustus 2004 tot 31 juli 2007	€ 300.000

Men gaat leerlingen competentiegericht opleiden in een geïntegreerd programma van zes AVO-vakken en de beroepsgerichte component Technologie, in overleg met het ROC. Er zijn passende praktijk- en beroepssituaties opgezocht, op basis waarvan taken en opdrachten zijn geformuleerd. Het leren gaat plaatsvinden op authentieke werkplekken in school en bedrijf. Ondersteunend bij de ontwikkeling is de zgn. 'docentenwerkplaats', die al bestaat. Docenten van VMBO, ROC en studenten van de lerarenopleiding van Fontys Hogeschool werken daar samen. Leerlingen worden geacht hun eigen leerproces vorm te geven. Instrumenten daarbij zijn een plan van aanpak, een portfolio, een POP en functioneringsgesprekken. Het project sluit aan bij ontwikkelingen die al gaande zijn. Men wil een verbreding, door het bedrijfsleven en het ROC meer bij de vernieuwing te betrekken. Vooralsnog zijn dat een technisch bedrijf en een toeristisch bedrijf. Nieuw is dat steeds een hele klas stage loopt bij een bedrijf, dat ook meedoet aan het opstellen van de opdrachten en de toetsing. Bij individuele stages wordt een BOL-4 leerling van het ROC gekoppeld aan een VMBO-stagiair.

4.51

Nova Meeting Point

VO04028

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Esprit Scholengroep	Burg. Hogguerstraat 2A	1064 EB	Amsterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R. Hanson	020 585 48 54	020 585 48 85	r.hanson@nova.esprit-sg.nl

Betrokkenen bij het project

–

Samenvatting

Het project wil het VMBO dichterbij de beroepspraktijk brengen en een mix tot stand brengen tussen de opleidingen en niveaus van de verschillende sectoren. Hiertoe wordt vanaf september 2004 het Meeting Point (MP) opgezet, dat projecten zal initiëren en coördineren voor leerlingen uit verschillende leerrichtingen in gemengde teams. Het MP beschikt over een receptiebalie, tentoonstellings-,

vergader- en presentatieruimtes, televisiestation met opname- en bewerkingsstudio en een website. Het MP wordt als bedrijf geleid en bemand door leerlingen in tijdelijke roulerende functies zoals receptionist, assistent-bedrijfsleider, administratief medewerker, schoonmaker, onderhoudstechnicus, redacteur en geluidstechnicus. Centraal staat het natuurlijk leren, met nadruk op sociale vaardigheden en eigen verantwoordelijkheid in teamverband, de leerling leert initiatief te nemen, aanleg te ontdekken en krijgt een beter beroepsbeeld. De activiteiten zijn divers en bestaan uit onder meer themaweken (VMBO, MBO, HBO), gastcolleges, stageplaatsen, leerwerkbanen, bedrijfsprojecten, trainingen op het gebied van creativiteit, communicatie, presenteren en solliciteren, evenementen van derden, spreekinfo-uur voor de buurt en loopbaancentrum.

Het MP vormt de schakel met de buitenwereld en werkt samen met bedrijven, MBO- en HBO-scholen. Na het project dient deze samenwerking een structureel karakter te krijgen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 tot 1 augustus 2006	€ 270.850

4.52

Liever een karrenspoor

VO04040

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
<i>Esdal College</i>	<i>Postbus 2041</i>	<i>7801 CA</i>	<i>Emmen</i>
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
<i>Mevr. T. Groenhoff</i>	<i>0591 61 82 00</i>	<i>0591 64 10 90</i>	<i>d.venema@esdalcollege.nl</i>

Betrokkenen bij het project

Het Kobalt

Samenvatting

Het project richt zich op chronisch zieke leerlingen, waarvoor in het reguliere voortgezet onderwijs veel belemmeringen bestaan om een diploma te kunnen halen. Doel van het project is het terugdringen van deze belemmeringen, kenbaar maken van knelpunten en oplossingsmogelijkheden en het ontwikkelen en implementeren van instrumenten voor voortgezet onderwijs-op-maat voor de doelgroep.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
<i>VMBO/HAVO/VWO</i>	<i>1 november 2004 tot 31 oktober 2006</i>	<i>€ 118.176</i>

De projectresultaten bestaan uit:

- een bundeling van onderwijservaringen van chronisch zieke jongeren;
- 'schalen van mogelijkheden', waarmee kan worden opgespoord wat de zieke nog wel kan als uitgangspunt voor een aangepast onderwijsaanbod;
- aangepaste bestaande onderwijspakketten op maat, die leiden tot een toegangsbewijs voor vervolgonderwijs;
- selectie van een tiental leerlingen binnen één grote onderwijsinstelling, waarvan de verwachting is dat zij hun opleiding niet normaal zullen afronden. Deze groep dient als pilot, de overige, niet geselecteerden (ook tien) en anderen van de doelgroep dienen als vergelijkingsgroep, waarvan alleen de schoolloopbaan wordt gevolgd zonder ingrijpen. In een vervolgproject wil men ook deze groep bedienen.

Men heeft zich georiënteerd op andere projecten voor uitvallers en thuiszitters binnen de doelgroep, maar die gaan alle uit van kortlopende extra aandacht, waarna (terug)plaatsing in de reguliere onderwijssituatie volgt.

In het project wordt samengewerkt met Het Kobalt, dat een jarenlange ervaring heeft op het gebied van school- en leerlingbegeleiding in de provincie Drenthe en is sinds 1999 betrokken bij de ondersteuning van onderwijs aan zieke leerlingen. Zij beschikt over een speciale consulent OZL. De aanvrager werkt al geruime tijd aan een draaiboek voor chronisch zieke leerlingen, waarvoor het pilotproject een praktische invulling zal leveren.

Op basis van de resultaten van de pilot wordt de uiteindelijke aanpak geschikt gemaakt voor een grote groep geïndiceerde leerlingen.

4.53

O3Bèta & Techniek

VO04045

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Visser 't Hooft Lyceum	Burggravenlaan 11	2313 HM	Leiden
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. S.R. Jukema	071 514 44 47	071 512 76 68	s.jukema@vhl.nl

Betrokkenen bij het project

Coornhert Lyceum (Gouda); De Populier; Stanislass College; IJssel College (Capelle a/d IJssel); TU Delft.

Samenvatting

Aansluiten bij de belangstelling, het zelfontdekkend vermogen, de natuurlijke nieuwsgierigheid van de leerlingen, hun creativiteit prikkelen en het benutten van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van e-learning. Dat is de motivatie geweest van de vijf scholen die betrokken zijn bij dit project, om een onderwijsvernieuwings-

project in gang te zetten.

Hiervoor wordt het zogenaamde O3 onderwijs ontwikkeld en geïmplementeerd. O3 staat voor Ontwerpen, Onderzoeken en On-line. De op te leveren producten sluiten deels aan op de projectresultaten van technasium, maar de on-line component in dit project is nieuw. De scholen zullen zich in eerste instantie vooral richten op de onderbouw, met name het derde leerjaar is cruciaal in de ontwikkeling van de VWO-er, omdat dan gekozen wordt voor een profiel in de tweede fase.

De beoogde projectresultaten zijn:

- een competentiegericht programma gebaseerd op ontwerpen en onderzoeken voor de onderbouw VWO;
- een leerlijn van on-line projectopdrachten;
- een digitale werkplaats, met een elektronische leeromgeving, voor elke school;

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 285.150

- openstelling van laboratoria, ontwerpstudio's en werkplaatsen van de TU Delft en andere hoger onderwijs instellingen;
- keuze voor het wel of niet implementeren van een e-portfolio.

Dit onderwijs moet meer aansluiten bij het 'gedigitaliseerde' wereldbeeld van de leerlingen (homo zappiens). Verder kan de leerling na dit project in de dagelijkse lespraktijk meer uiting geven aan zijn creativiteit en nieuwsgierigheid. Voor de school is met name het aanbrengen van samenhang in het onderwijs vanuit de beroepspraktijk nieuw.

4.54

Leren op het Magister Alvinus

VO04069

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
RSG Magister Alvinus	Postbus 341	8600 AH	Sneek
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R. van der Haar	0515 42 97 60	0515 42 42 97	r.vanderhaar@rsg-sneek.nl

Betrokkenen bij het project

Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, instituut educatie en communicatie, lectoraat ICT en veranderende didactiek; Malmberg Uitgeverij.

Samenvatting

De huidige content op het VMBO is lineair en sequentieel en onvoldoende stimulerend. Bovendien hebben VMBO-leerlingen weinig interesse voor basiskennis in algemene vakken. In het project 'Leren op het Magister Alvinus' worden twee processen gekoppeld: het

nieuwe leren en de invoering van ICT. Er wordt een elektronische leeromgeving (ELO) gecreëerd met betekenisvolle content. In die ELO wordt gebruik gemaakt van te ontwikkelen multimediale leerinhouden en daaraan gekoppelde leeractiviteiten. In het project wordt gewerkt volgens het GSM-model: 'leren is Gesitueerd' en er is aandacht voor 'Samenwerkend leren' en 'Metacognitie'. Bovendien wordt het principe van 'blended learning' toegepast: afwisselend werken via de ELO en via menselijk contact. Hoewel met Blackboard wordt gewerkt, zal de content via meerdere ELO's kunnen werken.

Het project levert voor 1 augustus 2006 de volgende resultaten op: content voor de ELO op het gebied van rekenen, taal en basiskennis voor minimaal twee vakken; aanbevelingen voor het vormgeven van het nieuwe leren en de rol van ELO daarbij; content voor ten minste twee vakken die aantoonbaar bijdraagt aan de motivatie van leerlingen; aanbevelingen om didactisch anders met content om te gaan. De leerlingen zijn actiever en krijgen een beter beeld van hun

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 tot 1 augustus 2006	€ 283.160

eigen leren en de rol van ELO daarbij. Zij leren bovendien basiskennis verwerven, kunnen studievvaardigheden ontwikkelen en zijn gemotiveerder. Docenten kunnen – door de principes van ‘action learning’ – hun onderwijs (laten) evalueren, verbeteren en materialen zoeken en ontwikkelen.

VMBO Human Technology als fundament in de beroepskolom HT

VO04081

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Chr. SG Groningen	Westerkade 15-2	9718 AS	Groningen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. E.J. Wildeman	050 547 41 45	050 547 41 43	e.wildeman@mondriaan.nl

Betrokkenen bij het project

Rölingcollege Mondriaan; Alfa College; Noorderpoort College; Academisch Ziekenhuis Groningen; United Care.

Samenvatting

Het project 'VMBO Human Technology als fundament in de beroepskolom HT' richt zich op een aantal problemen in het VMBO: slecht imago van de beroepsgerichte opleidingen, onlogische indeling van VMBO-routes richting MBO-4, ontbreken van een beroepsgerichte component in de theoretische leerweg, ontbrekende relatie tussen

AVO-vakken en praktijkvakken en de rudimentaire relatie VMBO-bedrijfsleven. Het concept 'Human Technology' biedt een oplossing voor deze problemen. Human Technology speelt in op behoeften uit maatschappij en bedrijfsleven en is sectoroverstijgend en competentiegericht. Human Technology legt het verband tussen mens, markt en techniek. In dit project wordt in de VMBO-bovenbouw – het fundament van de beroepskolom – een intersectorale en competentiegerichte VMBO-opleiding Human Technology ontwikkeld. Deze opleiding bedient de verschillende leerstijlen van de leerling, biedt een bedrijfs- en maatschappelijke context en doet recht aan het beroepsoriënterende karakter van het VMBO. Verdere resultaten zijn: een inhoudelijk en organisatorisch model, gericht op inpassing van Human Technology als beroepsgerichte component in de theoretische leerweg, concrete voorbeelden van binnen- en buitenschools leren, en een effectmeting onder leerlingen (enquêtes aan begin en einde van het project). De nieuwe VMBO-opleiding sluit aan op de opleidingen Human Technology, die reeds in het MBO en HBO worden ontwikkeld (met Axis-gelden). Zodoende kan de beroepskolom worden versterkt.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 31 december 2006	€ 294.993

4.56

Leren door onderzoeken in de natuur- en scheikunde

VO04083

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Het Kaj Munk College	Kaj Munkweg 3	2131 RV	Hoofddorp
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. W. Harkema	023 561 61 98	023 563 11 19	w.harkema@kajmunk.nl

Betrokkenen bij het project

Vrije Universiteit, afd. Natuur- en Sterrenkunde

Samenvatting

Leerlingen in de onderbouw ervaren het natuur- en scheikunde-onderwijs vaak als niet leuk, niet boeiend of niet interessant. Ook in de bovenbouw worden de N-profielen gekozen omdat natuur- en scheikunde vereist zijn voor de vervolgopleiding of omdat leerlingen aanleg voor de bèta-vakken hebben, niet omdat ze natuur- en scheikunde leuk vinden.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 50.141

Het hoofddoel van dit project is het onderwijs zo in te richten, dat leerlingen zich niet alleen de kerndoelen eigen maken, maar dat daarnaast nagenoeg alle leerlingen er plezier aan beleven.

Dit project bestaat uit verschillende activiteiten die de interesse van leerlingen voor natuur- en scheikunde moeten opwekken. De aandacht gaat hierbij vooral uit naar de basisvorming, maar ook voor de bovenbouw worden enkele activiteiten uitgevoerd.

De beoogde resultaten van dit project zijn:

- een digitale leeromgeving (DLO) waarin natuur- en scheikunde kerndoelen zijn ondergebracht, in maatschappelijk relevante en herkenbare thema's;
- een e-portfolio;
- lesmaterialen, praktische opdrachten, elektronische toetsen en profielwerkstukken voor de basisvorming;
- lesmaterialen voor gebruik in de bovenbouw, ondergebracht in de DLO;

- computerinrichting voor een natuur- en scheikundelokaal;
- een koepel en een sterrenkijker op het dak van de school;
- een sterrenkundepracticum voor de onderbouw;
- een sterrenkundepracticum voor de bovenbouw;
- een jaarlijks terugkerende science fair voor de onderbouw;
- samenwerkingsverbanden met bedrijven, de VU (afdeling natuur- en sterrenkunde) en met het vak techniek in de basisvorming.

Voor de leerling verandert de manier van theorie verwerken, omdat dat nu veel sterker is gekoppeld aan thema's en echte gebeurtenissen in de natuur of de techniek. Hierdoor krijgen ze meer interesse en meer motivatie voor natuur- en scheikunde. Voor de school is dit een experiment om beter aan te sluiten bij de leerling van deze tijd, die zelfsturend, niet-liniair en gebruikmakend van verschillende ICT-technologieën leert. Door prof.dr. Wim Veen beschreven als Homo Zappiëns.

4.57

Leren door doen in het natuur & techniek onderwijs

VO04093

ONDERWIJNSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Carmel College Salland	Postbus 87	8100 AB	Raalte
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J. Schapenk	0572 34 85 03	0572 34 85 04	j.schapenk@carmelcollegesalland.nl

Betrokkenen bij het project

Amstel Instituut.

Samenvatting

Het project richt zich op het natuur- en techniekonderwijs in de basisvorming HAVO/VWO. Het doel is lesstof uit de vakken natuurkunde, scheikunde en techniek in vijf vakoverstijgende thema's (zoals water, verkeer, elektriciteit, optica) te ontwikkelen voor het nieuwe vak science. De leerlingen voeren projectmatig en in groepsverband onderzoeks- en ontwerp opdrachten uit, waarbij gebruik wordt

gemaakt van ICT toepassingen, voor bijvoorbeeld interactieve toegang tot informatie, dataverwerking en modelbesturing. In afzonderlijke practica worden de basisvaardigheden aangeleerd. Naast een versterkte motivatie wordt verwacht dat de leerlingen zelfstandiger worden, beter productgericht en projectmatig leren werken en beter hun creativiteit zullen kunnen aanwenden.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	31 augustus 2004 tot 31 juli 2007	€72.790

Competentiegericht leren door te doen

VO04117

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
<i>De Loint</i>	<i>Postbus 88</i>	<i>5140 AB</i>	<i>Waalwijk</i>
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
<i>Dhr. F. de Wolff</i>	<i>0416 33 34 16</i>	<i>0416 33 15 34</i>	<i>dewolff@deloint.nl</i>

Betrokkenen bij het project

KPC Groep; SOM.

Samenvatting

De aanvrager, een zelfstandige school voor Praktijkonderwijs, wil voor de leerlingen 'competentiegericht onderwijs door doen' invoeren. Daartoe gaat het totale onderwijsconcept op de schop. Men wil meer aansluiten bij het type leerling, dat vooral aangesproken moet worden op leren in de praktijk. Daardoor zal hun zelfvertrouwen worden versterkt en hun zelfstandigheid worden gestimuleerd. De

innovatie wordt o.a. gestimuleerd door het betrekken van nieuwbouw in 2006 en de activiteiten van het Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs.

Het project is een afgebakend onderdeel van het totale vernieuwingsproces, waarbij het gaat om een herontwerp en het globaal uitwerken daarvan en het experimenteren met onderdelen van competentiegericht leren door doen. Het gaat om situaties waarin de praktijk wordt nagebootst en om leren buiten de school. Vanuit een Individueel Ontwikkelingsplan (IOP), waarbinnen samen met de docent-coach een concrete leervraag wordt geformuleerd, 'koopt de leerling een leerwerksituatie bij de school in', waarin hij met concrete taken of opdrachten praktisch aan de slag kan. De inkoop gebeurt via de leerwinkel en de praktijkwinkel.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
<i>Praktijkonderwijs</i>	<i>1 september 2004 tot 1 september 2007</i>	<i>€ 291.300</i>

4.59

Kijk in de wereld, media-educatie voor het VMBO, VSO-ZMOK en Praktijkonderwijs

VO04129

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
ROC Midden-Brabant, sector Techniek	Reitse Hoevenstraat 12	5042 EH	Tilburg
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. H. Willemse	013 464 12 00	013 464 12 11	hwillemse@mbctilburg.nl

Betrokkenen bij het project

Bibliotheek voor Midden-Brabant; De Poort; De Burcht; Town.

Samenvatting

In onze informatiemaatschappij is het niet vanzelfsprekend dat alle leerlingen van VMBO, VSO-ZMOK en Praktijkonderwijs in staat zijn om alle informatiebronnen effectief te gebruiken. Het verwerven en verwerken van informatie zal in de nieuwe leergebieden van de basisvorming zeker een belangrijke vaardigheid worden. Om die vaardigheden te leren is geen goed lesmateriaal voorhanden voor de

doelgroep van het project. In het project wil men geïntegreerde media-educatie voor leerswakke leerlingen ontwikkelen dat aan speciale eisen moet voldoen, o.a. integratie in andere lesmaterialen, leerstof in zeer kleine stapjes, veel illustraties en herhaling en gemakkelijk terug te vinden in klussenwijzers (digitaal en op schrift opgeslagen algoritmes voor het leren verwerven, beoordelen en verwerken van informatie). Men wil de leerstof geschikt maken om te verwerven buiten het klaslokaal en gevarieerd samenstellen.

De aanvrager heeft zich uitgebreid georiënteerd op vergelijkbare projecten en de resultaten daarvan, maar alle aanbod blijkt te moeilijk voor de doelgroep.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 september 2004 tot 31 augustus 2007	€ 192.857

De projectresultaten bestaan uit:

- een volledige digitale set van voorzieningen om geïntegreerde media-educatie van 36 kleine eenheden voor VMBO en praktijk-schooll leerlingen toegankelijk te maken;
- een docentenhandleiding;
- aanwijzingen en instructies voor een OLC voor dit type leerlingen;
- uitgewerkte didactiek om de moderne technieken door dit type leerlingen te laten gebruiken;
- analyse-instrumenten voor het meten van aanvangs- en uitstroomvaardigheden;
- een scholingsplan voor docenten voor de noodzakelijke digitale vaardigheden (waaronder in elke geval Blackboard).

4.60

De vraag als middel om innovatie in het leerproces op gang te krijgen

VO04131

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
RSG Magister Alvinus	Postbus 341	8600 AH	Sneek
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R. van der Haar	0515 42 97 60	0515 42 42 97	r.vanderhaar@rsg-sneek.nl

Betrokkenen bij het project

PPMC b.v

Samenvatting

In dit project wordt het leren geïnnoveerd door de leerlingen te leren innoveren. Dat heeft als opbrengst een permanent talent bij de leerlingen zelf om het leerproces te innoveren. Het centrale instrument van deze aanpak is de vraag. Kinderen zijn immers van nature nieuwsgierig en stellen vragen. De maatschappij heeft behoefte aan burgers die de goede vraag kunnen stellen, die

oorspronkelijk kunnen denken.

In dit project wordt een programma Leren Innoveren ontwikkeld, waarbij het innovatiemodel 'Denk Kies Doe' van PPMC voor overheid en bedrijven vertaald wordt naar het onderwijs. De leerlingen volgen een training in het formuleren van een probleem als vraag, zodat een echte oplossing verwacht mag worden. Vervolgens nemen zij deel aan een creatief proces met gewone en onorthodoxe oplossingen. Met voorbeelden en vraagstukken uit hun belevingswereld leren de leerlingen hoe zij een vernieuwing aanpakken. Er worden diverse instrumenten ingezet, o.a. Systematische Probleem Aanpak (SPA) van SLO, de internet detective en webquests.

Concrete projectresultaten zijn: lesmateriaal voor het hele VO, een docentenhandleiding, een docenten-training en een accoladeboekje met een beschrijving van het innovatieproces.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 februari 2005 tot 1 augustus 2006	€ 115.515

4.61

Youth Science Centre Leiden

VO04148

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Het Rijnlands Lyceum	Apollolaan 1	2341 BA	Oegstgeest
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. M.F. Elkerbout	071 519 35 00	071 519 35 01	elkerbout@rijnlands.ros.nl

Betrokkenen bij het project

Stedelijk Gymnasium Leiden; Rijks Universiteit Leiden; TNO; Rijnlands Lyceum Wassenaar en Rijnlands Lyceum Sassenheim.

Samenvatting

Nederland laat een deel van haar menselijk potentieel ongebruikt. Het huidige natuurwetenschappelijk curriculum ('science') is voor leerlingen onvoldoende uitdagend. Er is weinig contact tussen VO-instellingen en onderzoeksinstituten, waardoor de voeling met wetenschappelijke en technische ontwikkelingen verloren gaat. In het

project 'Science 4U' wordt een 'youth science centre' opgericht, waarmee een nieuw concept van wetenschappelijk leren voor getalenteerde studenten wordt ontwikkeld. In het 'youth science centre' leren leerlingen van 11 tot en met 15 jaar wetenschappelijk denken. Zij worden dichterbij de praktijk in laboratoria gebracht. Daarbij wordt Engels als voertaal gehanteerd (nb: ook de project-aanvraag is het Engels gesteld). Ouderejaars leerlingen begeleiden de getalenteerde bèta-leerlingen. In het 'youth science centre' komen leerlingen van verschillende scholen samen, alsmede verschillende VO-instellingen en regionale wetenschappelijke instituten.

Tevens worden internationale samenwerkingsverbanden opgezet. In het 'youth science centre' staan kennisuitwisseling en wetenschappelijke ervaring centraal en worden onderwijs en onderzoekspraktijk dichterbij elkaar gebracht. De leerling kan gebruik maken van de wetenschappelijke voorzieningen in de regio en kan modern onderzoek verrichten. Het leren wordt wetenschappelijker, stimulerender

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 300.000

en motiverender. Het project levert tevens een organisatiemodel op, waarin de samenwerking wordt vastgelegd, alsmede een methode voor training en coaching, een syllabus en een projectomschrijving.

4.62

Wiskundige vaardigheden op maat

VO04161

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Koninklijke Scholengemeenschap	Jhr. Mr. G.W. Molleruslaan 42	7316 AW	Apeldoorn
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. S. Schaaf	055 521 26 55	055 578 60 46	s.schaaf@ksg-apeldoorn.nl

Betrokkenen bij het project

Isendoorncollege; Scala Media.

Samenvatting

In het project worden twee problemen aangepakt die typisch zijn voor het wiskundeonderwijs in het voortgezet onderwijs, nl. het gebrek aan maatwerk voor de leerlingen, waarbij rekening gehouden wordt met hun verschillende capaciteiten en leerstijlen en het gebrek aan transfer van het geleerde naar andere vakken. Men wil de leerling anders laten leren, door in het project wiskundige vaardigheden aan

te leren in een zo realistisch mogelijke context en in leertaken via interactieve ICT-toepassingen. Daarbij wordt samengewerkt met een ander vak zoals aardrijkskunde of economie. Door te werken met instapcontexten verhoogt men de transfer naar andere vakken. Binnen het wiskunde-onderwijs is tot op heden nog geen systematische aanpak ontwikkeld voor dit 'onderwijs op maat', waarbij een leerling leert wat voor zijn beoogde competentie noodzakelijk is en op een wijze die zo goed mogelijk past bij zijn capaciteiten en leerstijl.

Het project bestaat uit lessenseries, die de vorm hebben van een module leerstof van circa 12 uur met de volgende ordening:

- een instapprobleem vanuit het (andere) vak;
- passende leertaken;
- toepassen in situaties die passen bij het instapprobleem;
- een eindtoets;
- onderzoeksopdrachten.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	10 januari 2005 tot 20 december 2006	€ 69.553

Elke leertaak wordt in hoge mate individueel doorlopen, waarbij de leerling telkens eigen keuzes kan maken. Het lesmateriaal wordt aangeboden via een speciaal voor het project ingerichte website. Het project zet zwaar in op het aanwezig zijn van computermateriaal: de leertaken worden volledig ICT-gestuurd en dan heeft elke leerling een eigen computer nodig.

Binnen het project worden vier experimenten uitgevoerd (twee per deelnemende school) in oktober/november 2005 en 2006.

De moderne vreemde talen betekenisvol in contextrijke leeromgevingen

VO04192

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Wellant College	Postbus 444	3440 AK	Woerden
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.H.M. Schaapveld	033 480 13 31	033 480 82 32	jhm.schaapveld@wellant.nl

Betrokkenen bij het project

Steunpunt Internationalisering Wellant College; SLO

Samenvatting

Binnen het Wellant College is gekozen voor Natuurlijk Leren. Na de fusie van twee vestigingen is in 2003-2004 gestart met de invoering ervan in een aantal klassen. Dit schooljaar start men in de twee vestigingen in het eerste jaar met Natuurlijk Leren. De inpassing van het moderne vreemde talen onderwijs in het concept van Natuurlijk Leren bleek niet eenvoudig te zijn. Het startniveau van de leerlingen

ten opzichte van het niveau dat nodig is in levensechte situaties, bleek vaak te laag te zijn.

Met dit project wil men proberen dat probleem op te lossen. Men maakt gebruik van ervaringen van Slash21, waar leerlingen gedurende 3 maanden zeer intensief met een bepaalde taal bezig zijn, maar voegt daaraan toe: een startweek in het betreffende land en na de drie maanden intensieve 'onderdompeling' de uitvoering van prestaties.

Als projectresultaten ziet men: geschoolde kernteams, die taakgericht talenonderwijs kunnen verzorgen, gemotiveerde leerlingen die in korte tijd het niveau van VMBO-t leerjaar 4 beheersen en prestaties die de basis van de taakgerichte lessen vormen.

Er wordt contact met externe lokale organisaties gezocht als 'opdrachtgever' voor een prestatie. De leerling leert door samen met anderen aan opdrachten te werken. De leerling leert ook hoe hij de opgedane kennis in het 'echte leven' kan gebruiken.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 31 december 2007	€ 90.172

4.64

Onderwijsarchitecten ontwerpen Rijke Klussen

VO04248

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Esloo Onderwijsgroep	Uhlenbeckstraat 1B	2273 CE	Voorburg
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R.L. Gordijn	070 300 19 40	070 300 19 48	r.gordijn@esloo.nl

Betrokkenen bij het project

–

Samenvatting

In dit project vervagen de grenzen tussen vakgebieden en sectoren, tussen binnen- en buitenschools leren, tussen leerling en docent, tussen leren en werken. In een Ontwerpbureau worden docenten opgeleid tot onderwijsarchitecten en worden hun producten, de zogenaamde rijke klussen, in het onderwijs geïmplementeerd. Een rijke klus is een complexe, levensechte werkopdracht (van echte

opdrachtgevers) waarin sprake is van een samenhangend en geïntegreerd onderwijsaanbod. Voor de onderbouw worden rijke klussen ontworpen voor vier leergebieden, waarbij de leerlingen tevens worden gestimuleerd om over de grenzen van de leergebieden heen te kijken. De leerlingen van leerjaar 3 en 4 van het VMBO werken in multidisciplinaire groepen aan intersectorale klussen of projecten en construeren vanuit verschillende werkterreinen gezamenlijk kennis. Zij vervullen rollen als ontwerper, onderzoeker en adviseur en maken gebruik van leerbronnen en leermeesters binnen en buiten de school. Het onderwijs sluit hiermee optimaal aan bij individuele behoeften en leerstijlen en stimuleert tevens het ondernemerschap bij de leerlingen. In het project wordt gebruik gemaakt van een digitaal portfolio en een reeds ontwikkelde beoordelings-systeematiek die aansluit bij de onderwijs-aanpak.

Het fenomeen rijke klussen zal uiteindelijk een integraal onderdeel zijn van alle leerjaren van het VMBO en van het praktijkonderwijs. Dit wordt gestimuleerd door een train-de-trainer-concept.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs/VMBO	1 september 2004 tot 31 december 2006	€ 277.511

4.65

Leer-kracht, een talentvolle toekomst voor leerlingen van het praktijkonderwijs

VO04249

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
De Viersprong	Postbus 364	3860 AJ	Nijkerk (Gld)
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.T. van Heerikhuize	033 245 88 19	033 246 33 55	jtvvanheerikhuize@praktijkonderwijsnijkerk.nl

Betrokkenen bij het project

De Drempel; ROC De Landstede.

Samenvatting

De aanleiding voor dit project is dat in de bovenbouw van het praktijkonderwijs leerlingen steeds ongemotiveerder worden. Het aanbod van de docent staat centraal en de leerling heeft weinig invloed op en keuzemogelijkheden in zijn leertraject. Leerlingen geven signalen af door over te stappen naar het MBO, maar leerlingen uit het praktijkonderwijs slagen daar meestal niet.

In dit project wordt voor deze problemen een oplossing gezocht.

De aanvrager gaat het concept Natuurlijk Leren implementeren.

Hiervoor moet een activerende didactiek, gebaseerd op eigen keuzes van leerlingen voor het leveren van prestaties voor deze doelgroep, worden ontwikkeld. Competentiegericht en praktijkgestuurd onderwijs zijn de uitgangspunten voor deze vernieuwing.

Verder richt dit project zich op een doorgaande leer- en zorglijn voor leerlingen van het praktijkonderwijs naar het MBO. Door het uitwisselen van docenten, het gezamenlijk ontwikkelen van één didactiek en het bieden van een ambulante begeleiding, als nazorg van het praktijkonderwijs in het MBO, wordt de overstap succesvoller en kunnen de leerlingen een startkwalificatie halen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 januari 2005 tot 31 juli 2007	€ 179.068

De beoogde projectresultaten zijn:

- een nieuw onderwijsconcept 'natuurlijk leren';
- opdrachten / prestaties voor alle domeinen van het curriculum;
- een actief netwerk Pro – MBO, waar kennis wordt gedeeld;
- uitgewerkte voortrajecten (volgens een format) voor de MBO niveau 1 opleidingen Zorghulp, Winkelassistent en magazijn-medewerker;
- competentieprofielen van doorstroomleerlingen en van docenten;
- portfolio voor de leerlingen als onderdeel van hun individuele opleidingsplan;
- ambulante begeleidingsstructuur in het MBO;
- een slotconferentie.

De leeromgeving van de leerlingen binnen het praktijkonderwijs wordt helemaal anders. Verder wordt de overgang naar het MBO begeleid aangeboden, zodat de kans op succes en op een start-kwalificatie vergroot. Hierdoor zullen deze leerlingen meer kans hebben op leuk en passend werk.

4.66

Leercirkels

VO04253

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Hofstad Mavo	Albardastraat 25	2555 XP	Den Haag
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. F. Smiers	070 397 15 41	070 397 69 38	f.smiers@hofstadcollege.nl

Betrokkenen bij het project

Stichting WESP

Samenvatting

In dit project wil men schooluitval voorkomen, buitenschools leren binnen de school halen, formeel en informeel leren afstemmen en ouders bij het leren van hun kinderen betrekken. Hiervoor worden leercirkels opgezet, waaraan personen deelnemen, die voor de leerling belangrijk zijn: vrienden, familieleden, mensen van de sportvereniging, hulpverleners en mensen van school (b.v. de

mentor). In een gezamenlijke conferentie beantwoordt ieder van de groep vier vragen: Waar ben je goed in? Wat wil je leren? Wat heb je daarbij nodig? Wat spreken we af? De conferentie mondt uit in een handelingsplan. De conferentie wordt voorbereid en begeleid door een onafhankelijke coördinator. Kern van de aanpak is het aansluiten bij de talenten en passies van de leerling, zodat zijn motivatie wordt versterkt. De betrokkenen worden uitgenodigd mee te denken en waar mogelijk een actieve bijdrage te leveren aan de uitvoering van het handelingsplan (het leerproces).

De projectresultaten bestaan uit een nieuwe methodiek, een training voor leercirkelcoördinatoren en een draaiboek voor het organiseren van een cirkel. Er worden zes proefcirkels ontwikkeld. Uiteindelijk worden er twintig leercirkels ontwikkeld.

Het project sluit aan bij nieuwe ontwikkelingen als de brede schoolgedachte, buitenschools leren, leerling- en ouderparticipatie en vraaggericht leren.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 januari 2005 tot 31 december 2006	€ 110.832

4.67

Ontwikkelen van (sociale) competenties bij VMBO-leerlingen in leerjaar 3 en 4

VO04163

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Acent College VMBO	Mgr. Nolenslaan 99b	3119 EB	Schiedam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. B. Soet	010 473 53 77	010 473 53 50	Bsoet@hollandaccent.nl

Betrokkenen bij het project

Albada College, sector Techniek; Stichting VeDoTech; Bureau TOP.

Samenvatting

De landelijke tendens van teruglopende aantallen leerlingen die kiezen voor bèta/techniek manifesteert zich ook in de regio Schiedam. Hoog tijd om de aandacht voor bèta/techniek te vergroten, het technisch onderwijs te versterken en het keuzeproces bij leerlingen van het basisonderwijs te beïnvloeden. De aanvrager heeft in het afgelopen cursusjaar ervaring opgedaan met het aanbieden van

technieklessen door VMBO-leerlingen op basisscholen. In het project 'Ontwikkelen van (sociale) competenties bij VMBO-leerlingen in leerjaar 3 en 4' wordt hier een meer structurele vorm aan gegeven. De doelen van het project zijn: ontwikkelen van (sociale) competenties bij VMBO-ers in de techniek (waaronder 'instructie geven' en 'presenteren'), werken met digitaal portfolio en ontwikkelen van ICT-vaardigheden. De VMBO-leerlingen geven instructie op basisscholen over technische handelingen en presenteren een bepaald onderwerp. Hierdoor beheersen zij de lesstof zelf beter en maken zij meer kans op doorstroom naar MBO. De VMBO-ers krijgen zicht op hun vorderingen en kunnen in voortgangsgesprekken met een mentor aangeven waar zij nog aan willen werken. Er worden leerlijnen uitgewerkt om competenties te ontwikkelen. Na de techniek zal het project zich uitbreiden naar andere sectoren. In latere instantie kunnen de VMBO-ers ook bepaalde onderwijseenheden of kwalificaties op het MBO volgen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 oktober 2004 tot 1 augustus 2007	€ 117.039

Het project levert voor VMBO-leerlingen de volgende resultaten op: zij verzorgen begeleiding, instructie en presentatie bij techniek- klassen op basisscholen, zij ontwikkelen specifieke vaardigheden en competenties, leren zichzelf beoordelen en ontwikkelen en bespreken hun voortgang met een mentor, Verdere resultaten: een digitaal portfolio, verbeterde ICT-vaardigheden en een verbeterde door- stroom VMBO-MBO, een lesplan (met specifieke opdrachten voor VMBO-ers), een jaarlijkse rapportage aan het platform VMBO-MBO, een leerlijn voor verschillende vaardigheden, geschoolde docenten (coaching) en een rapportage over keuzegedrag van leerlingen van de basisschool.

Maatschappelijke stage als onderdeel van het curriculum

VO04182

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Meridiaan College	Trompetstraat 1	3822 CK	Amersfoort
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. M.F. Swets	033 455 93 63/475 27 64	033 455 98 04	swn.swets@meridiaan-hl.nl

Betrokkenen bij het project

Matchpoint

Samenvatting

Maatschappelijke stages zijn een vast onderdeel in het programma van de tweede klassen van alle onderbouwafdelingen op 't Hooghe Landt. Ook leerlingen van de derde klassen nemen deel aan vrijwilligersactiviteiten buiten de school. Doel is om jongeren te leren beseffen dat zij een deel zijn van de samenleving, waarin zij een rol en verantwoordelijkheid hebben.

De maatschappelijke stages worden in dit project verder ingevuld en er vindt een uitrol plaats naar de vervolgleerjaren in het gehele VO. Daarbij wordt het traject aangepast aan de betreffende leeftijdsfase. De leerlingen ontwikkelen competenties die nodig zijn om een maatschappelijke stage goed uit te kunnen voeren, zoals samenwerken, organiseren, opkomen voor zichzelf, andere mensen helpen en verantwoordelijkheid nemen. Zij ervaren tevens dat deze competenties het leren op school bevorderen en belangrijk zijn voor de vervolgoopbaan. De leerlingen worden begeleid door mentoren en door leerlingen van de bovenbouw. Concrete resultaten zijn: lesplannen, competentie modellen en projecten voor de verschillende leerjaren.

De school werkt samen met een groot aantal maatschappelijke organisaties en bedrijven waar de stages worden uitgevoerd.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	31 augustus 2004 tot 31 augustus 2007	€ 181.285

Competentiegerichte onderbouw met bedrijfssimulaties

VO04209

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Montessori College	Postbus 6	6560 AA	Groesbeek
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. K. de Waal	024 328 30 00	024 322 12 00	k.dewaal@montessoricollege.nl

Betrokkenen bij het project

Het Baken (Almere); Comenius College; VMBO College Kempenhorst; Plein College De Burgh; OSG Singelland; Vos Vlaardingen; Zuiderzee College.

Samenvatting

Het project 'Competentiegerichte onderbouw met bedrijfssimulaties' richt zich op het gat dat is ontstaan tussen het primair onderwijs en de bovenbouw van het VMBO. In veel VMBO-scholen wordt in de bovenbouw volgens nieuwe didactische concepten lesgegeven

(bijvoorbeeld betekenisvol en praktijkgericht leren), terwijl het PrO vrijwel onveranderd is gebleven. In dit project wordt de onderbouw van het VMBO herzien (jaar 1 en 2). Daarmee wordt een doorlopende leerlijn ontwikkeld van PrO naar VMBO en MBO, en eventueel ook naar HAVO/VWO.

De herziening van de VMBO-onderbouw volgt scenario 4 van de Taakgroep Vernieuwing Basisvorming: tegelijkertijd competentiegericht, algemeen vormend, beroepsvoorbereidend en beroepsoriënterend onderwijs. Vakken worden geïntegreerd en PSO wordt in het programma geïntegreerd. De VMBO-onderbouw krijgt een praktijkoriëntatie, onder meer via opdrachten en bedrijfssimulaties. Leerlingen worden persoonlijk gevolgd en begeleid, vullen hun portfolio en zijn met hun ontwikkeling bezig.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 tot 1 september 2007	€ 300.000

Projectresultaten zijn: een pilot 'programma-onderdelen' op drie scholen (later op alle participerende scholen), een pilot 'onderbouwprogramma' en een volledig nieuwe onderbouw. De leerling merkt snel de leereffecten: samenhangend onderwijs, betekenis van vakkennis en –vaardigheden, leren door te doen, algemene vaardigheden, kennismaking met beroepsgebieden, leren reflecteren op het eigen leerproces en grotere motivatie en daardoor meer en beter leren. Het project levert de volgende producten op: een competentie-matrix en opleidingsmodel, een nieuw programma voor de VMBO-onderbouw, een leerplanschema (projecten, cursussen, trainingen), twaalf uitgewerkte projecten, met bedrijfssimulaties ondersteunde cursussen en trainingen, en werkplaatsactiviteiten. Ook de VMBO-organisatie profiteert van het project, onder meer door flexibeler en minder bureaucratisch te worden.

Project Nieuw Leren

VO04236

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Dorenweerd College	Postbus 70	6865 ZH	Doorwerth
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P.A.H.M. Michielsen	026 339 70 30	026 339 70 33	P.Michielsen@dorenweerd.nl

Betrokkenen bij het project

APS; Eduphys; De rode planeet; Eurofysica.

Samenvatting

In het studiehuis leiden de studiehuisuren niet tot tevredenheid. Dit zijn uren waarin leerlingen in een mediatheek of studiezaal, onder leiding van een studiehuisbegeleider aan het werk kunnen. Het blijkt dat veel leerlingen vaak niet gemotiveerd aan het werk zijn en dat veel tijd niet effectief aan schoolwerk wordt besteed. Met de tweede fase is de contacttijd voor veel vakken verminderd. Doordat de

zwaarte van de leerstof per periode kan verschillen, is ook de behoefte aan contacttijd per periode verschillend. In een vast jaarrooster is dat echter moeilijk te realiseren. Het Dorenweerd College wil een deel van het rooster meer flexibel maken zodat hierop kan worden ingespeeld. Het is de bedoeling om het basisrooster in te korten en leerlingen gedurende de week een aantal keuzemomenten voor zelfstandig werken of instructie onder begeleiding van vakdocenten te geven. Leerlingen zitten gedurende 16 uur per week bij elkaar in profielwerkblokken. Hierbij kunnen leerlingen uit 4 en 5 HAVO door elkaar zitten. Deze uren worden gebruikt voor zelfstandig leren onder leiding van een docent. Op maandagmorgen maakt de leerling uit het keuzeprogramma en zijn werkopdrachten een planning van die week onder begeleiding van een studietoetscoach. Mogelijke activiteiten binnen de profielblokken zijn: gerichte instructie, simulatiepractica, mediatheekgebruik, excursies etc.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 september 2004 tot 31 juli 2007	€ 97.448

Voor begeleiding van leerlingen en het verstrekken van materialen wordt gebruik gemaakt van de elektronische leeromgeving 'Moodle'. Toetsen met een evaluatief karakter worden deels gemaakt met 'Wintoets'. Het eerste jaar wordt gestart met 4 en 5 HAVO in de natuurprofielen. De projectjaren daarna wordt dit uitgebreid naar het VWO en maatschappijprofielen.

Het project beoogt de werkhouding van de leerlingen te verbeteren, hen verantwoordelijkheid te laten nemen voor eigen keuzes, aan te spreken op persoonlijke interesses en te stimuleren om samen te werken. Tevens wordt de samenwerking van vakken gestimuleerd.

Havisten competent naar het HBO

VO04193

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Arentheem College	Middachtensingel 12	6825 HN	Arnhem
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. B. Verhaaf	026 361 79 62	026 362 97 17	verb@arentheemcollege.nl

Betrokkenen bij het project

Northgo College; Sondervick College; SG Kwadrant; Jeanne d'Arc College; Dollard College; CSG Noordik; Vechtdal College; College Rolduc; Commandერი; CPS; Cito.

Samenvatting

In het HAVO is de tussentijdse uitval te hoog. Daarnaast blijken veel HAVO-leerlingen die hebben gekozen voor een hbo-vervolgstudie vroegtijdig uit te vallen of al snel van opleiding te wisselen. Er wordt voor de leerjaren 3, 4 en 5 een nieuw studieonderdeel

aangeboden, waarin relevante competenties worden ontwikkeld die aansluiten op het gekozen profiel en de HBO-vervolgstudie. Theorie en praktijk worden geïntegreerd, waarbij de theorie niet vooraf maar just-in-time wordt ingezet. In leerjaar 3 worden vraag- of probleem-gestuurde opdrachten in groepjes uitgevoerd, waarmee leerlingen hun competenties en interesse leren verkennen. Het gaat hierbij om samenwerken, plannen en gebruik van ICT als ook om competenties welke in het beroepenveld relevant zijn.

In het vierde leerjaar zullen de leerlingen de competenties die bij de vervolgopleiding en het beroepenveld horen, verder ontwikkelen.

In het vijfde leerjaar moet de leerling aantonen dat hij of zij de competenties beheerst. Hierbij wordt ook een portfolio gebruikt. Leerlingen krijgen middels dit programma beter zicht op de eigen capaciteiten en interesses en een beter beeld van de profielen en beroepsgroepen. Het totale programma beslaat 280 uur: 80 uur in leerjaar 3, 120 uur in leerjaar 4 en 80 uur in leerjaar 5. In leerjaar 5 kan dit met 80 uur uitgebreid worden voor het maken van een profielwerkstuk.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO	15 september 2004 tot 15 september 2007	€ 300.000

Ontwikkelen van buitenschoolse leerwerksituaties voor leerlingen praktijkonderwijs

VO04116

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
<i>De Loint</i>	<i>Postbus 88</i>	<i>5140 AB</i>	<i>Waalwijk</i>
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
<i>Dhr. F. de Wolff</i>	<i>0416 33 34 16</i>	<i>0416 33 15 34</i>	<i>dewolff@deloint.nl</i>

Betrokkenen bij het project

Gemeente Waalwijk; Cascade Woondiensten; Prisma; KPC Groep; SOM.

Samenvatting

De school van de aanvrager is bezig met een ingrijpende vernieuwing in de onderwijsaanpak: competentiegericht leren door te doen.

Aanleiding is dat de zelfredzaamheid van de leerlingen moet worden vergroot en de toeleiding naar een passende arbeidsplaats moet worden verbeterd en versoepeld. Stimulerende factoren voor het project zijn de verhuizing naar nieuwbouw in een nieuwe wijk en het

experiment van de gemeente Waalwijk met de mogelijkheden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, ondergebracht in het Innovatieproject Maatschappelijke Integratie Levensloopwijk. De aanvrager wil de school in de wijk laten integreren, door er leerwerksituaties te creëren in de vorm van een dienstencentrum voor eenvoudige werkzaamheden (b.v. boodschappenservice, maaltijd-service, zorgondersteuning en terreinonderhoud). Men start met een beperkt aantal themagebieden (zes) en breidt dit later uit tot structurele voorzieningen. Nieuw is, dat de leerling zelf zijn leervraag bepaalt en kiest voor een externe leerwerksituatie, waarin hij vervolgens ook gaat werken. In het project wordt gewerkt met een portfolio en een individueel opleidingsplan (IOP). Het zelfvertrouwen van de leerling wordt versterkt, zijn werkhouding verbeterd en de overgang naar werk verloopt soepeler.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
<i>Praktijkonderwijs+</i>	<i>1 september 2004 tot 1 september 2007</i>	<i>€ 107.287</i>

4.73

Cultuurpraktijk

VO04119

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Johan de Witt College	Laan 20	2512 GN	Den Haag
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. R. Kluiters	070 306 70 68	070 322 80 33	kts@jwc.nl

Betrokkenen bij het project

Zcala (vh Volksbuurtmuseum); SLO.

Samenvatting

Het Johan de Witt College heeft voor HAVO/VWO en VMBO (theoretische leerweg) het onderwijsconcept 'cultuurgebaseerd onderwijs' (CGO) ontwikkeld. In CGO gaat het om het bieden van zinvol, levensecht en attractief onderwijs, waarbij het initiatief niet alleen van de docent uitgaat, maar vooral ook van de individuele leerling. Cultuur is uitgangspunt voor het leerproces. Culturele

activiteiten, zoals een bezoek aan een tentoonstelling, dans- of theatervoorstelling, zijn stimuli voor het leren. Dat kan op twee manieren: uitgaan van een tentoonstelling of voorstelling en daaromheen de lesinhoud van verschillende vakken in de vorm van een thema of project aanbieden, of uitgaan van kerndoelen of eindtermen en die combineren tot een thema of project en er een geschikte culturele activiteit bij zoeken. Leerlingen werken daarbij ongeveer 50% van de tijd buiten de school aan een thema.

In dit project wil men dit onderwijsconcept breed invoeren, door CGO te ontwikkelen voor leerlingen van het Praktijkonderwijs en het onderwijs voor nieuwkomers. Voor beide soorten leerlingen geldt dat zij vooral leren door te doen en dat zij beter leren als wordt aangehaakt bij de actualiteit van de wereld om hen heen. Daarbij moet ook worden aangesloten bij de culturele identiteit van de leerling en moet tegelijkertijd een link worden gelegd naar de Nederlandse samenleving en de gewoonten thuis, in de omgeving en op het werk.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
Praktijkonderwijs	1 september 2004 tot 1 juli 2007	€ 188.521

In het project worden, in samenwerking met Zcala (voorheen het Volksbuurtmuseum) en SLO, nieuwe modules die gebaseerd zijn op CGO voor het Praktijkonderwijs en het onderwijs aan nieuwkomers ontwikkeld. Het CGO-onderwijs wordt tijdens het project gefaseerd ingevoerd: eerst in pilotvorm, daarna is er sprake van een brede implementatie.

4.74

Co-Lab: Co-Lab MUST (Modellen Uitgebroed door Science Teams)

VO04219

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Bonhoeffer College	Postbus 316	1900 AH	Castricum
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P.H.M. Uylings	0251 65 91 19	0251 65 52 43	puylings@bonhoeffer.nl

Betrokkenen bij het project

Jac.P.Thijssen College; Kennemer College; Amstel Instituut.

Samenvatting

Doel van het project is het toesnijden van het concept Collaborative Laboratories for Europe (Co-Lab) op de Nederlandse situatie in het VO. Co-lab is een geavanceerde ELO voor het natuurwetenschappelijk onderwijs in het kader van het EU-programma 'School of Tomorrow' (met €2,5 miljoen EU-subsidie). Co-Lab is in juni 2004 gereedgekomen. In deze leeromgeving construeren leerlingen in samenwerking

kennisrepresentaties voor exacte vakken op basis van experimentele en gesimuleerde gegevens. De drie pijlers zijn experimenteren, samenwerken en modelleren. Achterliggende gedachte is het versterken van de motivatie en de interesse van de leerlingen voor de exacte vakken.

Co-Lab is thans een werkend halffabriek, dat voor 80% gereed is. Met onderhavig project wil men van Co-Lab een volledig functionerende leeromgeving voor het Nederlandse VO maken, inclusief bijpassende experimenteermogelijkheden (o.a. 'remote labs'). Voor een duurzame implementatie in het lesprogramma van VMBO-t, HAVO en VWO is structurele ondersteuning nodig.

Alle elementen van Co-Lab zijn gebaseerd op bestaande innovaties, zoals onderzoekend leren, modelleren, computerexamens, samenwerkend leren. Nieuw is de integratie binnen ELO en (voor dit project) het geschikt maken voor de Nederlandse setting in een doorlopende leerlijn.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 november 2004 tot 1 november 2007	€ 229.830

Vakoverstijgende profielweken voor NT- en NG-leerlingen

VO04094

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
ORS Lek en Linge	Postbus 461	4100 AL	Culemborg
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. J.B. van Rijn	0345 51 28 33	0345 51 55 54	ors@lekenlinge.nl

Betrokkenen bij het project

Rijks Universiteit van Utrecht; WO- en HBO-onderzoeksinstituten; bedrijfsleven.

Samenvatting

Doel is het stimuleren van de keuze voor het natuurprofiel voor 4 HAVO en 5 atheneum door het invoeren van profielweken. Deze profielweken worden in het voorjaar 2005 gehouden. Na evaluatie vindt een uitbreiding plaats naar vier profielweken voor 4 atheneum, 5 HAVO en 6 atheneum. De reguliere lessen vervallen en worden

vervangen door het werken aan een profielprestatie binnen een gemeenschappelijk thema. Deze profielprestatie wordt gekozen door de leerling, maar moet inhoudelijk en methodisch voldoen aan criteria als originaliteit, eigen onderzoek, ICT-component, externe opdracht. Aan het einde van de profielweek nemen de leerlingen deel aan een gemeenschappelijke presentatie.

De leerling krijgt beter inzicht in de relatie natuurwetenschappen en maatschappij en leert plannen, samenwerken, communiceren en informatie structureren en presenteren. Voor het werven van de externe opdrachten wordt contact gezocht met sportfederaties, gemeentes en maatschappelijke instellingen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	31 augustus 2004 tot 1 augustus 2007	€ 49.712

4.76

Een wereldklas op het Libanon Lyceum te Rotterdam

VO04111

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Libanon Lyceum	Postbus 4301	3006 AH	Rotterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Mevr. E. Oosterlaan	010 452 25 00	010 452 22 54	ost@ltn.nl

Betrokkenen bij het project

BOOR (organisatie voor scholen VO in Rotterdam); APS

Samenvatting

Het VO sluit qua onderwijsconcept en didactiek veelal slecht aan bij wat is opgebouwd in de basis-school. Het project biedt daarom de Wereldklas aan, waar gewerkt wordt volgens de principes van Luc Stevens, waarbij de leerling zelf iets te zeggen heeft over wat en hoe hij leert (autonomie), iets mag presteren (competentie) en veel wordt samengewerkt (relatie). Men wil onderwerpen uit de 'echte' wereld

koppelen aan de leerstof uit het boek (natuurlijk leren dicht bij schools leren brengen) en de leerlingen ook deels in de echte wereld laten leren d.m.v. projecten, onderzoek buiten de school en e-mailen met leeftijdgenoten in het buitenland.

De Wereldklas is in het schooljaar 2003-2004 voorbereid en in augustus 2004 gestart met 27 nieuwe brugklassers. De ervaring wil men gebruiken voor het verder vormgeven van een onderwijsconcept voor de nieuwe basisvorming in de komende jaren.

De leerlingen krijgen meteen te maken met de projectresultaten. Er zijn 'keuzemenu's' in het basisprogramma, er wordt in de klas veel actief, zelfstandig en samen geleerd, er wordt gewerkt met een digitaal portfolio voor reflectie en er is een speciaal lokaal waarvan gebruik kan worden gemaakt.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 september 2004 tot 31 augustus 2006	€ 103.376

Samenhangend leren in het Voortgezet Onderwijs

VO04130

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Geref. SG Randstad	Valenciadreef 15	3067 WL	Rotterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. W. Sonneveld	010 286 29 30	010 456 45 17	snw@gsr.nl

Betrokkenen bij het project

St. Bonifatiuscollege; Centrum voor Didactiek van de Wiskunde en Natuurwetenschappen van de Rijks Universiteit Utrecht.

Samenvatting

Binnen de natuurwetenschappelijke vakken (natuurkunde, scheikunde, biologie) wordt veel gebruik gemaakt van wiskundige vaardigheden, bijvoorbeeld verbanden tussen grootheden, formules en de interpretatie van grafieken. In de praktijk blijkt dat het wiskunde-onderwijs niet voldoende is afgestemd op de natuurwetenschappelijke vakken.

In dit project wil men het onderwerp 'Verbanden' samenhangend aan bod laten komen binnen de bètavakken. Het beoogde resultaat is een samenhangend lespakket, inclusief docentenhandleiding en een implementatiewijzer voor het onderwerp 'verbanden'. De terminologie wordt onderling afgestemd. Bij wiskunde wordt gebruik gemaakt van goede natuurwetenschappelijke contexten. Begrippen worden op zodanige wijze behandeld dat zij effectief worden voor de natuurwetenschappelijke vakken. Doordat leerlingen een breed samenhangend beeld van de bètavakken krijgen aangereikt, wordt het onderwijs betekenisvoller en interessanter. Leerlingen begrijpen de stof beter en ontwikkelen een grotere interesse in de vakken. Daarnaast stimuleert het lespakket het zelfstandig en kritisch redeneren. Dit project is een vervolg op het Sonateproject. Dat project heeft geresulteerd in een verbetering op didactisch gebied en in een organisatorische samenwerking. Onderhavig project gaat meer in op de inhoudelijke samenwerking en samenhang tussen de natuurwetenschappelijke vakken en wiskunde.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 juli 2007	€ 156.486

4.78

De docent en leerling als uitgever

VO04140

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Niftarlake	Pauwenkamp 151	3607 GK	Maarssen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. P. Reenalda	0346 56 77 72	0346 56 04 42	re@niftarlake.nl

Betrokkenen bij het project

Code Name Future; Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.

Samenvatting

Een klacht van veel docenten is dat leerlingen moeilijk te benaderen en te motiveren zijn. Leerlingen klagen juist dat volwassenen niet weten waar zij mee bezig zijn. In dit project wil men de leerlingen medeverantwoordelijk maken voor hun eigen leerproces en inzicht laten krijgen in de leerdoelen. Dit gebeurt doordat leerlingen de door een docent opgestelde leeropdracht 'omwerken' tot een leer-

arrangement, dat voor alle leerlingen beschikbaar wordt. Zij kunnen hierbij gebruik maken van nieuwe media en actualiteit, waardoor het dicht bij de beleavingswereld van jongeren komt. De docenten controleren of het eindresultaat voldoet aan of aansluit bij de kerndoelen. Door de ontwikkelde producten te bundelen in een digitaal werkboek kan op termijn het aantal leerboeken verminderd worden, hetgeen kostenbesparend werkt.

Men werkt met het systeem 'workspace' van Codename Future. Er worden 1000 leeropdrachten ontwikkeld voor elk leergebied in de onderbouw. De ontwikkelde leerarrangementen komen in een database en zijn voor iedereen beschikbaar.

Docenten worden 'on the job' opgeleid om te kunnen werken met gevarieerde werkvormen.

Leerlingen worden gemotiveerder doordat ze merken dat ze invloed hebben op hun eigen leerproces.

Door het digitaal aanbieden van lesmateriaal kunnen de jaarlijkse kosten van het onderwijs dalen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 1 juli 2006	€ 174.675

De Schoolgrens over

VO04186

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
<i>Liemers College</i>	<i>Postbus 412</i>	<i>6900 AK</i>	<i>Zevenaar</i>
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
<i>Mevr. R.A.R. Bloemberg</i>	<i>0316 52 68 43</i>	<i>–</i>	<i>r.bloemberg@liemerscollege.nl</i>

Betrokkenen bij het project

Dominicus College; Kandinsky College; Montessori College; Stichting Cross Your Borders.

Samenvatting

De aanvrager en drie scholen uit het consortium willen hun leerlingen graag kennis laten maken met een aantal innovaties om het leerproces te versterken: ICT, vakoverstijgend denken en werken, vaardigheden-onderwijs en probleem- en vraaggestuurd onderwijs. Binnen het reguliere curriculum is er echter te weinig ruimte om daarmee te

experimenteren. Anderzijds is het vaak moeilijk een zinvolle invulling te vinden van project- en activiteitenweken voor de leerlingen, waarbij men leerlingen wil confronteren met maatschappelijke vraagstukken en zelf zaken wil laten onderzoeken. De vier scholen zijn in contact gekomen met Stichting Cross Your Borders, die een concept heeft ontwikkeld voor onderwijs in ontwikkelingsproblematiek, dat in 2004 succesvol is getest. Doel van dit project is, gedurende twee jaar een experiment opzetten met als basis de uitvoering van het conceptonderwijsproject van Cross Your Borders. Men wil inzicht verwerven in de wijze waarop het project het leerproces van jongeren vernieuwt en versterkt, hoe een extern onderwijsproject samen met een school het beste kan worden ingezet en georganiseerd en men wil een definitieve versie van het concept-onderwijsproject ontwikkelen, dat optimaal aansluit bij de wensen en eisen van leerlingen. Het projectresultaat bestaat uit versterking en vernieuwing van het leerproces, een rapport over hoe een extern geïnitieerd onderwijsproject kan zorgen voor onderwijsvernieuwing en een aan de belevingswereld van de moderne leerling aangepast onderwijsproject, inclusief format.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
<i>HAVO</i>	<i>1 september 2004 tot 31 juli 2006</i>	<i>€ 38.416</i>

Stap

VO04188

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Etty Hillesum Lyceum	Lebuïnuslaan 1	7415 DM	Deventer
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. W. Oortgiesen	0570 627070	0570 62 70 75	w.oortgiesen@ettyhillesumlyceum.nl

Betrokkenen bij het project

Pascal College; SG Marianum; Andreas College; Emma College; Hervion College; Bonhoeffer College; SG Twickel; Christiaan Huygens College; Stedelijk College Eindhoven; PAT Onderwijs-innovatie; SLO; APS.

Samenvatting

Op een groot aantal VMBO-scholen werken de leerlingen bij de beroepsgerichte vakken met het leersysteem LINK. Het programma is gevarieerd omdat de leerlingen in diverse lessituaties met

verschillende (digitale en papieren) leermiddelen aan het werk zijn. Het wordt aangestuurd door een beheersysteem dat lesblokken, software en simulatiebedrijven voor de leerlingen klaarzet en vorderingen bijhoudt. Echter, op de momenten dat de leerlingen niet met LINK werken, o.a. bij de algemene vakken, komen ze vaak weer in een traditionele setting terecht.

In dit project wordt een integratief lesprogramma (algemene en beroepsgerichte vakken) ontwikkeld voor de sector economie. De leermiddelen hebben een doorlooptijd van 72 uur. Het programma heeft een meer open karakter dan LINK. De leerlingen kiezen zelf de volgorde van lesblokken en zij werken aan buitenschoolse opdrachten. De docenten kunnen zelf lesstof en opdrachten toevoegen. De school kan zelf bepalen hoe open, realistisch, geïntegreerd en leerling-gestuurd de opdrachten zijn. Om dit mogelijk te maken, worden betekenisvolle events, projecten en thema's bedacht, procesvariabelen beschreven en metadata vastgelegd, die gebruikt worden bij het

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO	1 september 2004 tot 31 augustus 2005	€ 228.260

opzetten van een XML-database. Ook wordt het beheersysteem doorontwikkeld.

Om de effectiviteit van het onderwijs te verhogen, de motivatie van leerlingen te versterken en de aansluiting op vervolgonderwijs te verbeteren, wil men gebruik maken van nieuwe inzichten van leren, zoals competentiegericht en constructivistisch leren, natuurlijk leren en prestatiegericht leren.

4.81

ICT-rijk Veldwerk

VO04224

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Amstellyceum	Mauritskade 58	1092 AD	Amsterdam
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. W. Tamis	020 692 98 00	020 693 06 16	willemtamis@amstellyceum.msa.nl

Betrokkenen bij het project

Hervormd Lyceum Zuid; Amstel Instituut.

Samenvatting

Binnen biologisch wetenschappelijk onderzoek wordt ICT als meetinstrument veelvuldig ingezet, maar binnen het VO-onderwijs wordt daar niet op geanticipeerd. Biologie loopt daarbij achter bij natuur- en scheikunde. Doel van het project is, de ICT-component te integreren in het praktisch biologieonderwijs, waarbij het zelfstandig doen van onderzoek centraal staat. Daartoe wil men zogenaamde

‘dataloggers’ inzetten bij veldwerk. De datalogger is een apparaat, dat in staat is los van de computer metingen te verrichten en gedurende langere periodes meetgegevens te verzamelen. Een datalogger is een draagbaar meetlaboratorium waarmee leerlingen naar keuze en interesse buitenshuis onderzoek kunnen verrichten. De meetgegevens kunnen vervolgens thuis of op school geanalyseerd worden met het softwarepakket Coach, waarover ruim 70% van de tweede fasescholen beschikt.

In het project werken leerlingen van twee scholen samen bij het opzetten van veldonderzoek. Het projectresultaat bestaat uit lesmateriaal voor zowel klassikaal als zelfstandig biologisch onderzoek. Leerlingen zijn in staat om met de datalogger concepten, theorieën en processen van onderzoek van begin tot einde te begrijpen. Daarnaast krijgen de leerlingen een goed beeld van de werkwijze in echt biologisch onderzoek, inclusief de daarbij gebruikte ICT-middelen en wordt hen meer variatie in leervormen aangeboden.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	1 januari 2005 tot 1 mei 2007	€ 30.677

4.82

De leerling als consultant

VO04227

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Chr. College Schaersvoorde	Slingelaan 28	7122 AW	Aalten
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. W. Meijnen	0543 49 13 00	0543 49 13 19	gw.meijnen@schaersvoorde.nl

Betrokkenen bij het project

–

Samenvatting

Het project 'De leerling als consultant' streeft naar verbetering van de motivatie van leerlingen. Daartoe wordt een nieuwe vorm van 'collegiale consultatie' geïntroduceerd: ouderejaars leerlingen worden ingezet als consultant van jongerejaars. De ouderejaars kunnen nog op school zitten of al in het bedrijfsleven werkzaam zijn. Als beloning krijgen deze ouderejaars studiepunten, vrijstellingen of andere

compensaties. Het project richt zich in eerste instantie op VMBO-leerlingen, maar wordt later uitgebreid naar HAVO en VWO. Een van de doelstellingen daarbij is het vervagen van de grens tussen VMBO, HAVO en VWO.

Beoogd resultaat is een systeem, waarin de leerling op elk tijdstip en elke plaats een consultant kan vinden en aanspreken (per e-mail, sms, telefoon, of persoonlijke afspraak). Leerlingen werken samen en leren van elkaar. Het samenwerkend leren wordt ook buiten school voortgezet. Eind 2006 moet 50% van de leerlingen gemiddeld eens per twee weken van consultants gebruikmaken, waarvan 2% sector-overstijgend. Bovendien moet eind 2006 het aantal irritaties over niet afgerond werk (bij docenten) met 90% zijn afgenomen. Verdere projectresultaten: een snelle en laagdrempelige vraagbaak voor zowel leerlingen als ouders, contact en kennisoverdracht tussen leerlingen van verschillende leerjaren, leerlingen zien de waarde van hun competenties, ander contact tussen docent en leerling (als consultant) en toenemend gebruik van digitale mogelijkheden.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 december 2004 tot 1 december 2007	€ 166.043

Newman Vooruit!

VO04247

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Newman College	Verviersstraat 4	4826 HT	Breda
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. H. Huijsmans	076 581 04 50	076 571 92 40	h.huijsmans@newmancollege.nl

Betrokkenen bij het project

Fontys Interactive

Samenvatting

De school heeft in het verleden een aantal kleine projecten uitgevoerd om hun onderwijs inhoudelijk te innoveren. In dit project wil men deze vernieuwing ambitieuzer en samenhangender uitbouwen. Daartoe worden de volgende negen deelprojecten uitgevoerd:

1. Digitale dossieropbouw door leerlingen, o.a. LOB-dossier (LoopbaanOriëntatie en Begeleiding);
2. Sectoronderzoek door vier VMBO-leerlingen;
3. Ontwikkelen van leergebied bèta-techniek: integratie natuurwetenschappelijke vakken, wiskunde en techniek verbonden aan een beroepscomponent en portfolio;
4. Talenwerkplaats; taalrijke omgeving met veel keuzevrijheid en praktisch toepasbare taalvaardigheid;
5. Leren op afstand voor deelvakken met weinig leerlingen;
6. Ontwikkelen en digitaal beschikbaar stellen van rijke studiewijzers voor alle vakken;
7. Ontwikkelen van samenhangend leren, nu voor alle vakgebieden met uitzondering van de talen, CKV, geschiedenis en Natuurwetenschappen (waarvoor dit al is ontwikkeld);
8. Differentiatie in keuzetijd: ondersteunings-ELO voor leerlingen die achter raken;

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
VMBO/HAVO/VWO	1 september 2004 tot 1 februari 2006	€ 95.764

9. Diagnosticeren: binnen een ELO leerlingen de gelegenheid geven om zelfstandig het werkniveau te bepalen en leerstof af te sluiten.

Het projectresultaat is een volledig ingerichte (elektronische) leeromgeving. Men biedt de leerlingen een aantrekkelijker leeromgeving. De leerlingen geven actief en zelfstandig vorm aan hun onderwijs. Het onderwijsaanbod wordt gedifferentieerder en gericht op het vergroten van de leerlingcompetenties

4.84

E-leren met een handicap

VO04013

ONDERWIJSINSTELLING	POSTADRES	POSTCODE	PLAATS
Dominicus College	Postbus 40020	6504 AA	Nijmegen
CONTACTPERSOON	TELEFOON	TELEFAX	E-MAIL
Dhr. A.A.A. Kolen	024 377 21 64	024 379 07 58	janus.kolen@dominicus.nu

Betrokkenen bij het project

Van de Kamp E-learning; Teletop B.V.

Samenvatting

De leerlingen van de Monnikskap, een afdeling van het Dominicus College, zijn langdurig ziek of hebben een lichamelijke handicap. Op de Monnikskap wordt het tweede-fase programma HAVO en VWO aangeboden; de schoolpopulatie bestaat uit ongeveer 50 leerlingen. De gangbare schoolmethodes voldoen voor deze leerlingen meestal niet, omdat het lesverzuim door ziekte, behandeling of therapie groot

is. Door gebruik te maken van een elektronische leeromgeving wordt tegemoetgekomen aan de wens van deze groep leerlingen om onderwijs op maat aan te bieden, op elk tijdstip van de dag en op iedere plek. Op het Dominicus College wordt al sinds september 2003 gebruik gemaakt van de ELO TeleTOP. Voor de afdeling de Monnikskap is de ELO nieuw. De hoofdactiviteiten van dit project zijn: training in het gebruik van ICT en de ELO voor docenten, ontwikkeling op maat van de ELO en het ontwikkelen van on-line lesmaterialen.

De beoogde projectresultaten zijn:

- een op maat gemaakte ELO TeleTOP, geïmplementeerd in het onderwijs en gericht op individuele begeleiding
- digitale on-line onderwijsinhoud voor de leerjaren 4,5 en 6 HAVO/VWO

Voor de leerlingen komt het onderwijs 24 uur per dag beschikbaar en omdat de ELO ook op andere plekken dan op school kan worden gebruikt, zal de betrokkenheid van de leerlingen bij de opleiding toenemen. Dit zal het leerrendement verhogen.

BESTEMD VOOR	LOOPTIJD PROJECT	SUBSIDIE
HAVO/VWO	30 augustus 2004 tot 31 december 2006	€ 233.743

5

Wat SenterNovem voor u kan doen

SenterNovem is een agentschap van het Ministerie van Economische Zaken (EZ) dat overheidsbeleid uitvoert op het terrein van technologie, energie, milieu, export en internationale samenwerking. Doelstelling hierbij is de positie van het bedrijfsleven en de kennisinstellingen in ons land duurzaam te versterken. SenterNovem voert niet alleen regelingen uit voor EZ, maar ook voor andere ministeries en de Europese Unie.

SenterNovem Onderwijs en Arbeidsmarkt

Sinds 1996 voert SenterNovem opdrachten uit op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt. SenterNovem Onderwijs en Arbeidsmarkt verzorgt onder meer de uitvoering van de volgende subsidieregelingen: Kennisuitwisseling Beroeps-onderwijs Bedrijfsleven (KeBB), Stimuleringsregeling Innovatieve Leer Omgeving (SILO), Beleidsregel Vooruit!, Regeling Opleiden in de School, Ondernemerschap en Onderwijs, Maatschappelijke stages, de Scholingsimpuls en de Kaderregeling Technocentra.

SenterNovem beoordeelt of ingediende aanvragen volledig zijn en ondersteunt de onafhankelijke adviescommissie of jury bij de beoordeling van projectaanvragen. Tot de uitvoerende taken van SenterNovem horen ook de bewaking van de voortgang van de lopende projecten en de beoordeling van het uiteindelijke resultaat. SenterNovem is bovendien aanspreek- en informatiepunt voor subsidie-aanvragers en -projectuitvoerders. Die kunnen bij SenterNovem terecht voor informatie over behandelings-procedure, beoordelingswijze en wijze van financiering, alsmede voor advies bij het uitwerken van een project-voorstel en suggesties voor het vinden van partners. Het telefoonnummer van SenterNovem Onderwijs en Arbeidsmarkt is 070 373 53 13. U kunt SenterNovem Onderwijs en Arbeidsmarkt ook mailen: et@senternovem.nl. Op www.senternovem.nl/onderwijs vindt u steeds de meest recente informatie over onze regelingen. Hier kunt u zich ook abonneren op onze nieuwsbrief.

SenterNovem is een agentschap van het Ministerie van Economische Zaken en voert beleid uit voor verschillende overheden op het gebied van innovatie, energie & klimaat en milieu & leefomgeving en draagt zo bij aan innovatie en duurzaamheid • Meer informatie: www.senternovem.nl

Juliana van Stolberglaan 3
Postbus 93144
2509 AC Den Haag
Telefoon 070 373 50 00
Telefax 070 373 51 00

www.senternovem.nl
info@senternovem.nl

Juni 2005
9IEC-05.05

Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan SenterNovem geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten. Bij publicaties van SenterNovem die informeren over subsidieregelingen geldt dat de beoordeling van subsidieaanvragen uitsluitend plaatsvindt aan de hand van de officiële publicatie van het besluit in de staatscourant.